

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA
KNAJLJEVA ULICA ŠTEV. 1
TELEFON 55-22 DO 55-24
ROKOPISI SE NE VRAČAJO
IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INTEGRATNI ODDELEK
LJUBLJANA
TELEFON 33-32, 33-33
POSTNI CEKOVNI RACUN
V LJUBLJANI ŠT. 60 4045 09
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROČNINA
65 DIN

2. SEJA I. ZASEDANJA LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

Ljudska skupščina LR Slovenije je soglasno sprejela predlog državnega proračuna Ljudske republike Slovenije za leto 1947

Ljubljana, 15. aprila

Na današnji 2. seji svojega prvega rednega zasedanja, ki so ji prisostvovali člani vlade LRS s predsednikom tov. Miho Marinkom na čelu, je Ljudska skupščina LRS razpravljala in sklepala o predlogu izdatkov in dohodkov državnega proračuna LR Slovenije za proračunsko leto 1947. S predlogom finančnega zakona za državni proračun LRS za proračunsko leto 1947, ter o predlogu zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko leto od 1. julija 1945 do 31. decembra 1945.

Po otvoritvi seje in po odobritvi zapisnika seje je podal poročilo odbora za gospodarski načrt in finančne tajnik odbora tov. Miha Kambič, ki

je predvsem poudaril nekatere bistvene strani predloga državnega proračuna LRS za proračunsko leto 1947. Tov. Miha Kambič je naglasil, da je predlog državnega proračuna LRS, ki ga je odbor za gospodarski načrt in finance soglasno sprejel, najvestnejši rezultat dosedanjih izkušenj in naporov dela organov ljudske oblasti, da ta proračun ni upravno administrativni, policijsko fiskalni proračun, kakršne so poznali v bivši Jugoslaviji, temveč je proračun celotnega naše gospodarstva, ki pomeni načrtno finansiranje in zagotavljanje sredstev za izvedbo gospodarskega plana. Proračun je stvarjen in uravnotežen.

V nadaljevanju svojega poročila je ljudski poslanec Miha Kambič govoril o posameznih razdelkih in poglav-

jih predloga proračuna, kjer je podrobneje označil izdatke in dohodke, ki jih določa proračunski predlog. Ob zaključku je poudaril nalogo, da populariziramo svoj proračun, gospodarski kreditni plan in da zastavimo vse sile, da bomo v celoti ustvarili dohodke, predvidene v proračunu, ki jih bomo uresničili le, če bomo istočasno v celoti uresničili svoj produktivni plan. Svoje poročilo je zaključil z besedami: zmagovali smo v krvavih borbah, zmagujemo v obnovi, zmagali bomo v gospodarski izgradnji, saj nas vodi: naša politična voditeljica Ljudska fronta, avantgarda delovnega ljudstva Komunistična partija ter iniciator naše borbe, naših borbenih in delovnih zmag — maršal Tito!

Da je bila takrat veleposest odločno privilegirana in da so medtem nastopile tudi valutne spremembe. Če hočemo v letošnjem letu doseči predvsem predvideno višino davka na dohodnini, bodo morali tako okrajni izvršni odbori kakor tudi krajevni ljudski odbori posvetiti odmeri davka posebno pozornost. V davčnih komisijah bodo morali biti tisti ljudje, ki imajo interes, da se naša skupnost razvija in da naše gospodarstvo v celoti uspeva, ne pa ljudje, ki hočejo tudi davčne komisije izkoristiti za borbo proti osnovnim ljudskim interesom.

Drugi problem je davčna disciplina. Ugotoviti moram, da so v preteklem letu vplačali okrajni dohodnini povprečno 71 odstotkov odmerjenih zneskov. Med najslabšimi plačniki so okrajni Trebnje z 39 odstotki, Grosuplje z 39 odstotki, Ljutomer 43 odstotkov, Ptuj 52 odstotkov. Vazno je še omeniti, da so od celotne dohodnine, zbrane v letu 1946, plačala podjetja 63 odstotkov, delavci in nameščenci 20 odstotkov in je torej ves takozvani privatni sektor vplačal le 17 odstotkov, od tega kmetije 3,8 odstotkov, obrtniki in razni svobodni poklici pa 12,2 odstotka.

Četudi razmerje med poedinimi sektorji ni pravilno, je vendar razumljivo, da je delež podjetij najvišji, ker so v glavnem vsa večja industrijska podjetja, ki so v stari Jugoslaviji donosala profite poindencem in tudi niso plačevala posebno visokih davkov, prešla v ljudsko oblast in so se zato tudi s svojimi dohodki vključila v osnovno državno akumulacijo.

Če nam ne bo uspelo uveljaviti davčne discipline, če ne bodo ljudski odbori podvezeli vse, da bi sredstva redno dotekala v republiko blagajno in blagajne ljudskih odborov, bodo nastopile resne ovire za pravilno izvajanje naših gospodarskih nalog.

Če tako pogledamo uspeh v proračunskem letu 1946 v luči gori navedenih pomanjkljivosti, nam postane še bolj jasno, da so tu pogoji za uspeh v letošnjem letu, da so ti pogoji v pravilnem razumevanju sedanjih nalog, v pravi budnosti pred vsemi nasprotniki našega dela, v popolni predanosti in veliki disciplini.

Proračunski dohodki

Kakor smo ugotovili, je glavni vir dohodkov v državnem proračunu republiška industrija in industrija ljudskih odborov. Iz dela dobička državnih gospodarskih podjetij, iz presežka obratnih sredstev in iz deleža na prometnem davku bomo prejeli 1.729.285.000 din ali 53,6 odstotkov od celotne državne proračunske dohodkov LRS. Moramo pa ugotoviti, da predvsem ljudski odbori še niso izpolnili v polni meri vseh možnosti, ki jih nudijo ustanavljanje lastnih podjetij. Kakor se po eni strani niso dovolj ozirali na potrebe in koristi in so v stremeljenju po dobičku odpirali predvsem razne gostilne in trgovine, tako po drugi strani še niso znali uveljaviti svojih podjetij takega sistema, ki bi odstranil vso nepotrebno birokracijo in tudi vsako možnost zlorabljanja splošnih ljudskih naprav za neke posebne sebične namene poindencev, ki se z novim duhom niso sprijaznili. Ljudski odbori bodo morali pokazati mnogo več iniciative pri ustanavljanju podjetij in s tem pri iskanih virov dohodkov za svoje potrebe.

Drugi glavni vir dohodkov republiškega proračuna je dohodnina v višini 1.117 milijonov din ali 36,4 odstotkov državnega proračunskega dohodkov in od te je 277 milijonov din vključenih v proračune ljudskih odborov v obliki participacije. O dohodnini smo v zvezi s proračunom za leto 1946, ugotovili, da so podani vsi pogoji za dosego določene višine. Glavni del dohodnine bodo plačali delavci, nameščenci, in sicer okrog 300 milijonov, dočim odpade ostali del na kmete, obrtnike, zadrage, razne organizacije in drugo. V zvezi s tem moramo ugotoviti, da nova davčna zakonodaja, ki predvideva nižje davčne stopnje od dosedanjih, v celoti omogoča pravično, pa tudi znosno davčno obremenitev tega sektorja. Nepravilne odmere se bodo zato pojavljale samo tam, kjer bo med močnejšimi davkoplačevalci veljalo načelo prikrivanja. Odkrila napoved dohodka je najsigurnejša pot k pravični odmeri. Borba za pravično odmero in za brezpogojno izpolnitev odmerjene obveze pa mora biti osnovna zapoved pri delu davčnih komisij, v prizadevanju ljudskih odborov in v odnosu davkoplačevalcev do našega novega proračuna.

Generalisim Stalin maršalu Titu

ob drugi obletnici podpisa pogodbe o prijateljstvu, medsebojni pomoči in povojnem sodelovanju ZSSR in FLRJ

Beograd, 14. apr. Ob drugi obletnici podpisa pogodbe o prijateljstvu, medsebojni pomoči in povojnem sodelovanju med ZSSR in FLRJ je poslal generalisim Stalin maršalu Titu tole brzojavko:

Ob drugi obletnici podpisa pogodbe o prijateljstvu, medsebojni pomoči in povojnem sodelovanju med ZSSR in FLRJ pošiljam narodom Jugoslavije in Vam osebno prijateljske pozdrave. Iskreno želim nadaljnjo krepitev prijateljstva naših narodov ter srečo in razcvet Jugoslavije.

Jugoslovanska delegacija je obvestila Svet zunanjih ministrov o prepovedi zborovanj koroških Slovencev

Moskva, 15. aprila. Delegacija FLRJ, ki jo je Svet zunanjih ministrov pozval v Moskvo zaradi konzultacije glede pogodbe z Avstrijo, je poslala včeraj Svetu ministrov noto, v kateri ga obvešča, da so britanske okupacijske oblasti v Avstriji in avstrijske oblasti 11. aprila 1947 prepovedale koroških Slo-

vencem zborovanja in sestanke, na katerih prihaja do ljudskih manifestacij za priključitev k Jugoslaviji. V svoji noti navaja jugoslovanska delegacija sporočilo, ki jo je prejela ob tej prepovedi od Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško.

Naš kreditni sistem

V izvajanju našega proračuna se bomo v veliki meri opirali na mrežo naših bančnih poslovalnic. Potrebno je zato, da si v kratkih obdobjih ogledamo naš kreditni sistem. Glavni izvrševalec vsrednjega in republiškega proračuna je Narodna banka. S tem pripada aparatu, ki smo ga sicer prevzeli iz starega družbenega sistema, naloga pomočnika pri izvajanju finančnih planov. Vloga banke je bistveno spremenjena. Banka ni več gospodar industrije, gospodar poedinih tovarn in s tem gospodar in izvedenec delovnega človeka, temveč prav tako služi delovnemu človeku kakor mu služi vse druge gospodarske naloge pri urejanju in izboljševanju njegovega gmojnega stanja. Zaradi take spremembe v vsebini današnjih banke mora nastopiti tudi nov odnos ljudstva do te res ljudske ustanove. Ne sme veljati več stari strah pred vlaganjem prihrankov v banko, temveč nasprotno, pričeti mora tekmovalnost za čim večji dvig vlog, kajti tudi to pomeni okrepitev centralnega finančnega fonda in s tem dviganje možnosti izvajanja različnih gospodarskih nalog v okviru plana. Mreža bančnih poslovalnic je danes seveda še nezadostna, zato pa je nujno potrebno, da se v bančni sistem vključijo tudi hranilnice ljudskih odborov in da se daje večji poudarek poštam kot najnižjim kreditnim poslovalnicam. Kako velikega pomena je banka v našem gospodarstvu, lahko vidimo deloma iz višine podeljenih kreditov v letu 1946. Podeljenih je bilo v republiko Sloveniji v glavnem potom Narodne banke 6.290 milijonov dinarjev kreditov državnemu, združnemu in privatnemu sektorju. Od tega so prejeli razne zadrage pol milijarde. Stari zadržniki bodo lahko potrdili, da slovenske zadrage v vsem času obstoja stare Jugoslavije niso prejele toliko kreditov, kakor samo v letu 1946. Z dvigom proizvodnje in z ustanovitvijo novih podjetij se bo potreba po kreditu seveda še povečala. Zaradi tega pa je nujno potrebno, da pričnemo z vso poslednostjo izvajati sistem brezgotovinskega prometa, ki mora postati sčasoma edini način opravljanja plačil pri velikih zneskih.

Ko se danes v mednarodni politiki areni razpravlja o enem osnovnih problemov miru v Evropi in ker so na dnevnem redu tudi naše zahteve do Avstrije in Nemčije, naj se samo z nekaj besedami dotaknem enega finančnih problemov, ki je s tem tesni zvezi. Ne mislim govoriti o naših odškodninskih zahtevkih, ki izvirajo iz opustošenj, povzročenih po okupatorski vojski, temveč samo o problemu, ki je nastal s prisilno vključitvijo kreditnega sistema, to je bank, hranilnic in kreditnih zadrug v severni Sloveniji v sistem nemških, oz. avstrijskih bank v letu 1941. In kasneje. Ob tej vključitvi so bila našim kreditnim poslovalnicam odvzeta visoka sredstva, ki so predstavljala v veliki meri prihranke malih vlagateljev. Še danes se nahaja v avstrijskih bankah 100 milijonov mark, 10 milijonov lir in za več milijonov vrednostnih papirjev, od teh 39 milijonov v dolarjih. Marke moramo računati seveda po vrednosti iz leta 1941. Manjši zneski so v nemških bankah. Posledica oplenitve naših kreditnih ustanov je ta, da danes predvsem kreditne zadrage niso sposobne, da bi izplačale male vlagatelje. Mi smo že uveljavljali naše zahteve na povrnitev teh sredstev in jih danes ponovno uveljavljamo. Odvisno je od seveda od rešitve celotnega avstrijskega odnosno nemškega problema, kako bo našim zahtevkom ugodeno.

Naš proračun je samo finančni izraz nalog gospodarskega plana

Pred vse nas so postavljene v letošnjem letu velike naloge. Našo največjo obvezo predstavlja prvotni plan. Napačno bi bilo smatrati proračun zaradi tega, ker ga sprejemamo pred našim planom za važnejši v okviru naše gospodarske dejavnosti. Nasprotno, naš proračun je samo finančni izraz planskih nalog in ima za to sam plan mnogo važnejšo vlogo v izgraditvi našega gospodarstva, kakor pa proračun. Toda brez izpolnitve obveznosti, ki nam jih nalaga proračun, tudi samega plana ne bomo mogli izvajati, ker ne bomo imeli na razpolago zadostnih finančnih sredstev. Borba za dosego predvidenih dohodkov je torej borba za ustvaritev potrebnih sredstev za izvedbo plana. Zato moramo z isto predanostjo, z enako voljo in disciplino, kakor danes delavstvo izpolnjuje proizvodni plan po naših tovarnah, izpolnjevati naš finančni plan, to je naš proračun. V svojem delu pa se ne smemo omejevati izključno samo na sredstva, ki nam dotejajo iz proračuna. V letu 1946, smo mnogo nalog rešili s prostovoljnimi in udarnimi delom. Iz obnovljenih kreditov za naše potrebe želje v višini 117 milijonov smo ustvarili vrednost 493 milijonov, tako da odpade na prostovoljno delo 70%. Še lepše rezultate beležimo v Slov. Primorju. Udarniško in prostovoljno delo mora ostati tudi v bodoče eden izmed načinov ustvarjanja vrednosti v našem gospodarskem prizadevanju. Tudi v letošnjem letu je predvidenih

Ekspoze finančnega ministra Zorana Poliča

Nato je govoril minister za finance LRS ljudski poslanec Zoran Polič, ki je dejal:

Tovariši ljudski poslanci! Začnemo razpravo o državnem proračunu Ljudske republike Slovenije, ki se po svojem sestavu bistveno razlikuje od naših dosedanjih proračunov, ker v celoti ustreza naši družbeno ekonomski strukturi in skoraj v celoti zajema delavnost na vseh sektorjih našega gospodarstva. Po svojem bistvu in sestavi je to proračun planskega gospodarstva, je centralni finančni fond, iz katerega bomo črpali sredstva za pospešeni razvoj naše industrije, za dvig naših strokovnih kadrov in s tem za pospešeno ustvarjanje blagostanja najširših ljudskih množic. V tem se tudi bistveno razlikuje naš proračun od proračunov v stari Jugoslaviji, ki so imeli predvsem fiskalni značaj in takrat o proračunih Slovenije sploh ne moremo govoriti, da bi bili to samostojni državni proračuni.

Naši prvi proračuni po osvoboditvi so sicer še nosili posledice tradicionalne birokracije, ki se je izražala v obsežnem uradniškem aparatu, vendar smo že takrat s poudarkom na izvenproračunskih, tako zvanih investicijskih sredstvih, nakazali pot, po kateri se bo razvijalo naše gospodarstvo, po kateri se bo razvijala tudi finančna politika kot sestavni del naših gospodarskih nalog. Temeljite preobrat nastopa pri sestavljanju proračuna za tekoče leto 1947.

Predlog državnega proračuna LRS za leto 1947, znaša 3.223.883.000 din; od te vsote odpade na republiški proračun 2.514.518.000 in na proračune ljudskih odborov 709 mil. 365.000 din. Glavni del republiških izdatkov, in sicer 47,28% odpade na investicije in obnovo. Glavna sredstva republiškega finančnega fonda so torej namenjena razširjenju baze za pridobivanje novih sredstev za zadovoljevanje splošnih potreb in istočasno razširjenju baze za pridobivanje še večjih finančnih sredstev iz proizvodnje, ki nam bodo omogočila nov dvig naše industrije in s tem uveljavila pogoje za nadaljnji obdvi blagostanja.

V skladu z uvodoma navedenimi splošnimi tendencami je tudi porazdelitev republiškega proračuna med poedine resore. Najvišji izdatki so predvideni za ministrstvo za industrijo in rudarstvo, in sicer 28,56%, na drugem mestu je ministrstvo za prosveto s 15,54%, kar je v popolnem skladu z nalogami, ki stoje pred nami, saj bomo lahko samo s sposobnimi kadri in prosvetljenim ljudstvom izpolnjevali naloge, ki jih pred nas postavlja petletni plan, 10,60% odpade na socialno zaščito, v kateri so vključene pokojnine in podpore žrtvam fašističnega terorja v skupnem znesku 266 milijonov din. Na čet-

tem mestu se izdatki za kmetijstvo in gozdarstvo z 9,04% oziroma 227.468.000 din. Na čisto administracijo po vseh republiških ustanovah odpade 159.375.000 din ali 6,3% republiškega proračuna. Ta številka nam najjasneje dokazuje, kako temeljito se je spremenila vsebina našega proračuna in da dejansko sama administracija ni več bistvena zadeva, temveč izključno le pri pomočnik za izvrševanje glavnih gospodarskih nalog.

Ce ob tem samo bežno pogledamo na gospodarsko dejavnost v preteklem letu, moramo ugotoviti, da vsa leta stare Jugoslavije ni smo gradili v Sloveniji toliko tovarn, kakor samo v letu 1946, pa najsi bodo to strojne tovarne, elektrarne ali usnarne in da ni bilo elektrificiranja v 20 letih toliko podeželja, kakor sedaj v enem samem letu. Prav tako more vsakdo ugotoviti, da smo v istem času zgradili tudi več cest in da pri tem ni ostajalo, kakor v stari Jugoslaviji, samo pri načrtih in velikih obljubah.

Kljub težki prizadetosti po štiri letni vojni proti okupatorju in domačim izdajalcem smo v letu 1946, da le prekoračili gospodarsko dejavnost stare Jugoslavije. Nova, ljudska oblast je dokazala svojo življenjsko sposobnost in ustvarila pogoje za nadaljnji gospodarski napredek naših narodov. Sestav proračuna za leto 1947, nam samo dokazuje, da bomo svoje napore v tej smeri samo še stopnjevali. Z državnim proračunom LRS smo sicer zajeli v glavnem vso republiško dejavnost, niso pa v njem razvidna vsa tista velika investicijska dela, ki se bodo vršila na ozemlju republike Slovenije iz zveznih sredstev. Te investicije predstavljajo mnogo višje izdatke, kakor so naše lastne investicije in s tem očituje nove odnose, ki so nastali v naši državni skupnosti po težki in krvavi narodno osvobodilni borbi. Enotnost naših narodov in federativna ureditev naše države prihajata do polnega izraza še posebno pri reševanju naših gospodarskih problemov in s tem v zvezi pri reševanju naših finančnih nalog.

Danes ni naš namen graditi kakršno koli industrijo, temveč prvenstveno tisto, ki bo dajala osnovne pogoje za razvoj naše splošne industrializacije in to je lahko samo težka industrija. Zvezne investicije v naši republiko pomenijo izgraditev težke industrije pri nas in ustvarjanje na drugi strani najtesnejšo povezanost z celotnega jugoslovanskega gospodarskega prostora, v katerem se mora razvijati slojna gospodarska dejavnost vseh naših narodov, v katerem se moramo med seboj podpirati, kajti samo močna in razvita skupna težka industrija je jamstvo naše skupne gospodarske svobode in s tem svobode vsakega izmed naših narodov.

Izdatki našega proračuna so bili postavljani v skladu z našimi najnujnejšimi potrebami, kakor tudi v skladu z našo gospodarsko zmogljivostjo. Prav tako pa so naši izdatki v skladu z materialnimi pogoji za izgraditev naše industrije in je pri njihovem ugotavljanju v celoti veljalo načelo največje štedljivosti. Da moremo zadovoljiti potrebe, ki so izražene v proračunu izdatkov, je bilo nujno potrebno poiskati zadostne virov dohodkov. Naš proračun je prav tako, kakor vsedrjavni proračun, uravnotežen, to se pravi, da izkazujejo prav toliko dohodkov kakor izdatkov.

Ko govorimo o dohodkih, moramo predvsem spregovoriti nekoliko besed o našem vsedrjavnem proračunu. Vsedrjavni proračun, v katerega je vključen tudi naš proračun, znaša 85.854.000.000 din. Ne bomo podrobneje razpravljali o razporeditvi izdatkov, ker je bilo o tem govora že v Ljudski skupščini

FLRJ, pač pa bi se nekoliko dotaknili samih dohodkov. Glavni vir dohodkov za pokritje izdatkov vsedravnega proračuna je davek na promet proizvodov. Sredstva, ki preko tega davka pridejo v naš vsedrjavni finančni fond, so zato osnovni vir za izpolnitev največje naloge, ki stoji pred nami v okviru petletnega plana za industrializacijo in elektrifikacijo naše države. Po finančni plati pomeni izpolnjevanje naloge petletnega plana, boriti se za dosego višine predvidenega prometnega davka, to pa pomeni dvigati storilnost po naših tovarnah, uvajati večjo disciplino v našem delu in hitro reševati naloge, ki se v katerem koli sektorju gospodarstva pojavijo pred nami. Vedno moramo imeti pred očmi, da bi za skupnost in s tem tudi za nas same prav nič ne pomenilo, če bi mi ostavili svoj proračun, neizpolnjene pa bi ostajale tiste obveznosti, ki omogočajo izvedbo vsedravnega plana. Zato moramo tudi pri nas, kadar govorimo o dohodkih, poudariti prvenstveno pozornost glavnemu viru, to je davku na promet proizvodov.

Za sam republiški proračun je prav tako najmočnejši vir dohodkov akumulacija iz proizvodnje. Na del dobička in presežke obratnih sredstev republiških podjetij skupaj z deležem na davku na promet proizvodov odpade 60,47 odstotkov republiških dohodkov. Drug najmočnejši vir dohodkov je dohodnina.

Poslovanje davčnih komisij in davčna disciplina

Preden govorimo o možnostih realizacije dohodkov, dovolite nekoliko besed o realizaciji proračuna za leto 1946, ki nam po eni strani pokaže, kako nezadostni so zaenkrat še naši podatki o možnostih črpanja sredstev za pokrivanje nujnih potreb in kako so na drugi strani podani vsi pogoji, da letošnja predvidevanja v celoti uresničimo.

Proračun za leto 1946, je predvideval 1.263 milijonov din izdatkov, in sicer 1.098 milijonov din za potrebe republiškega proračuna, ostalo pa za okrožne, okrajne in krajevne ljudske odbore. Dohodki so bili predvideni v višini 1.439 milijonov din, tako da je bil predviden presežek 176 milijonov din. Po podatkih, s katerimi smo razpolagali, nismo mogli z vso sigurnostjo trditi, da bomo dosegli proračun v taki višini. Dejansko smo dosegli presežek 201 milij. din četudi smo imeli za 500 milijonov din več republiških izdatkov, kakor pa je bilo prvotno v proračunu redvideno. Četudi so številke kot take razveseljevale, pa ne moremo biti zadovoljni s pojavi, ki so bistveno vplivali na višino dohodkov in o katerih bomo morali temeljito voditi računa, če hočemo v letošnjem letu izvršiti naloge, ki nam jih nalaga proračun. Ugotoviti moramo, da bi bili naši dohodki lahko še višji in bi s tem omogočili večji razmah ljudskih odborov, če ne bi v tolikšni meri nastopal problem poslovanja davčnih komisij in pa problem davčne discipline.

Dejstvo je, da so v preteklem letu ljudski odbori posvečali mnogo premalo pozornosti sestavi in poslovanju davčnih komisij in da so na ta način dopustili, da se vključijo v davčne komisije ljudje, ki niso imeli interesa pravično odmeriti davek, temveč predvsem kriti sebe in sebi enake pred izpolnjevanjem davčnih obveznosti. Samo tako je bilo mogoče, da so ponekod mali kmetje in mali obrtniki bili sorazmerno mnogo višje obdavčeni kakor pa veliki posessniki in velike obrti. Samo tako je bilo mogoče, da so imeli nekateri okrajni, kakor na primer Ljubljana-okolica, Celje-mesto, Ljutomer, Ptuj in lanskem letu številčno nižji predpis davka kakor pa so ga imeli v letu 1939, četudi vemo,

Iz proračunske razprave Ljudske skupščine LR Slovenije

nja našega gospodarskega plana, nad katerim morajo imeti oblastni organi polno kontrolno. Zadržana politika kreditnega sistema, kakršna obstoja v LRS, tako kontrolno otežuje posebno še, ker večina teh zadrug v bistvu nima ničesar zadržnega, kajti te zadržane so po svojem značaju nekeke banke. Zato bodo morale nadomestiti kreditne zadruge predvsem hranilnice ljudskih odborov, in sicer povsod tam, kjer je gospodarska dejavnost razvita in obstojajo potrebe po hitrem posredovanju kredita. Da so se kreditne zadruge, kakršne smo poznali iz stare Jugoslavije, preživele, nam dokazuje tudi dejstvo, da od preko 500 denarnih kreditnih zadrug danes živi oz. živijo le kakih 40.

V naši sedanji proračunski razpravi še ne bomo obravnavali proračuna tistega dela Slovenskega Primorja, ki bo v najkrajšem času po težkih letih borb in preizkušnjah postal sestavni del nove Jugoslavije. Kljub temu pa smo se že lotili vsledenja poslovanja njegovih okrajnih odborov s poslovanjem naših okrajnih odborov. Morali bomo voditi računa, da novo priključnim krajem zagotovimo sredstva, ki bodo tudi njim potrebna za obnovo in najnujnejšo izgradnjo industrije. Zal v svojo skrb za gospodarski dvig ne bomo mogli vključiti vseh krajev Slov. Primorja, v katerih žive še tisoči Slovencev, kakor tudi pripadniki italijanske narodnosti, ki si žele v novo Jugoslavijo. Zato pa bomo prav

tako zvesto zasledovali njihovo delo in borbo, posebno še, ker se zavedamo, da je danes nujno potrebno nadaljevanje trde in neizprosne borbe za pravično stvar, ki mora konec koncev zmagati.

Odgovornost za uresničenje proračuna

Tovariši ljudski poslanci! S sprejemanjem prvega proračuna, ki po svojem bistvu predstavlja finančno plat našega gospodarskega plana, prevzemamo nase veliko odgovornost, da bomo storili vse za njegovo uresničenje. Z nami prevzemajo enako odgovornost vsi organi naše ljudske oblasti, kakor tudi vsi posredniki. Če tudi pomenja predvsem naš plan, pa tudi sam naš proračun velike napore, si moramo biti takoj svesti, da jih bomo s predanostjo, s čutom odgovornosti in veliko disciplino tudi premagali. Materialni pogoji za to so podani, saj lahko iz nekaterih podatkov ugotovimo, da se je splošno blagostanje pri nas v letu 1946. precej dvignilo. To nam priča poročila iz našega blagovnega trga, ko ugotavljamo, da se je blagovni promet v letu 1946. dvignil za 6 milijard v primeru z letom 1946. V istem smislu govorijo številke našega denarnega obkroga, po katerih je danes v Sloveniji štiri kratna množina gotovinskih sredstev v primeru s stanjem ob zamenjavi v letu 1945. Ker vemo, da obkrož denar

ja v Jugoslaviji ustreza stanju naše proizvodnje, oz. je po besedah zvezanika ministra za finance v ekspozicijski zvezanemu proračunu precej nižji, kakor pa je dejanska vrednost proizvodnje, nam gornji podatki govorijo predvsem o dvigu naše proizvodnje, kakor tudi o ureditvi prilik v našem kmetijstvu oz. v gospodarstvu sploh.

Tovariši ljudski poslanci! Izvedba proračunskega plana je danes tudi naša osnovna politična naloga. Dolžnost političnega akta, da našemu ljudstvu tolmači pomen plana, da razbije najširše množice v delu za izvedbo plana in da zato tudi največ prispeva v borbi za zagotovitev sredstev, iz katerih bomo krili potrebe našega plana. Naš državni proračun zato ne sme ostati mrtva črka, temveč ena najtrdnjših opor za sam plan. S polno iniciativno morajo iskati ljudski odbori pota in način, da uresničijo, kar zahteva od njih državni proračun, prav tako pa morajo z isto iniciativnostjo iskati novih virov sredstev, ki jim bodo omogočili, da tudi svojo gospodarsko dejavnost še bolj povišajo in tako v polni meri zadovolje osnovne krajevalne potrebe.

Izpolnitev proračunskega plana je danes naše bojno geslo. Tudi izvedba proračunskega plana je sestavni del te borbe. Zato predlagam, tovariši ljudski poslanci, da državni proračun Ljudske republike Slovenije sprejmete v obliki, v kakršni je predložen.

Govor ministra za notranje zadeve B. Kraigheria

Nato je govoril minister za notranje zadeve Boris Kraigher:

Tovariši in tovarišice, ljudski poslanci! Če povrnem vpogled v predlog republiškega proračuna pokaže bistveno, vsebinsko razliko med predloženim predlogom ter proračuni stare Jugoslavije in vzhodnih držav. Proračun zajema celotno življenje, dotrim je nekoč najvažnejši del gospodarstva — v skladu s kapitalističnim, anarhičnim sistemom — ostal izven vsakega vpliva ljudske skupnosti. To je posledica globoke družbene preobrazbe, osnov naše nove države in seveda tudi nakazuje težke naloge, ki jih je morala naša nova ljudska oblast izpolniti, da je lahko prešla na novo načrtno gospodarstvo. Mislim, da je potrebno, da skupščina v razpravi o proračunu pregleda pogoje, ki omogočajo ta odločni prehod na načrtno gospodarstvo tudi z vidikov notranje političnega položaja.

Z izredno hitrim prehodom v plansko gospodarstvo se je ponovno jasno pokazala izredna življenjska sila in moč našega ljudstva, njegove ljudske oblasti in demokracije novega tipa. Če bi poslušali tiste, ki so nam postavljali za zgled tako zveno zapadno demokracijo, bi se danes capljali za zapadnim svetom, bi bili že danes odvisni od njega. Strahili so nas z neizkušenostjo ljudskih odborov in njihovih članov. Napovedovali so skorajšnji konec ljudske oblasti in tako skušali zavajati nepoučene ljudi. Razvoj demokracije novega tipa pa je jasno pokazal, da to ni trenutna stvar, ampak nasprotno, da je ta tip demokracije edini danes v Jugoslaviji sposoben urediti tiste družbene, gospodarsko-politična vprašanja, ki so pred nami.

Danes lahko ugotovimo, da so naši ljudski odbori prvo nalogo, ki je stala pred njimi, že skoraj v celoti izvršili, namreč mobilizacijo vseh sil za obnovo našega gospodarstva, za likvidacijo ostankov vojne in za dokončno razkrinkanje vseh narodnih izdajalcev, vojnih zločincev in kolaboracionistov, ki so se tako jpo osvoboditvi skušali priključiti prikriti v naših odborih, da bi od znotraj razbijali našo novo demokracijo. Ob izvrševanju zaključnih ukrepov, ki so bili v zvezi s to prvo nalogo, so naši ljudski odbori v zadnjem letu prešli z vsodolžnostjo k drugi nalogi, ki pripravi osnov za prehod v načrtno gospodarstvo in v borbo za razkrinkanje preostankov starega sistema anarhije, špekulacije in izkoriščanja v gospodarstvu. Ta naloga je seveda mnogo težja in bo brez dvoma zahtevala mnogo več časa kakor prva, vendar pa smo v prvem letu že dosegli odlične uspehe in ko se danes pripravljamo za volitve okrajnih, mestnih in krajevnih ljudskih odborov, kažejo že prve priprave, da bodo te volitve privedle do nadaljnjega utrjevanja ljudske oblasti.

V tem pogledu kakaj naše odbore že naloge, katerih dobra, hitra in spretna izvršitev bo odigrala odločilno vlogo v izvrševanju naporov za izvedbo gospodarskega plana. V izvrševanju teh nalog so naši odbori v preteklem letu pokazali ob odličnih uspehih tudi vrsto nevarnih slabosti. Po večini niso pokazali zadostne budnosti proti špekulantskim elementom, ki so skušali zanašati nered v delovanje odborov, uveljaviti v njih razne protiljudske smotne in ki so skušali prikrivati pridelke ter onemogočiti načrtno razdeljevanje dobrin. Radi se se zlasti v vprašanjih odkupa posluževali starih metod administrativnega reševanja. Le preveč radi so nalagali reševanje tega problema Narodni milici, namesto da bi to zagrabili kot eno izmed najvažnejših vprašanj neposredne politične borbe. Namesto da bi to vprašanje reševali s stališča razkrinkavanja špekulantov, organizacije splošne kontrole nad izvrševanjem obveznosti, so to preradi prepuščali administraciji. Tako pot seveda zavira razvoj ljudskih odborov kot doslednih organov ljudske oblasti in omogoča, da se v njih spretno krijejo razni protiljudski in špekulantski elementi, ki skušajo delo ljudskih odborov zavesti

na slepi tir in v ljudeh omajati zaupanje v te odbore.

Vendar so se ob vseh slabostih poizkusili raznih sovražnikov, da bi omajali demokracijo novega tipa, razbili v celoti. Vse delo odborov kakor tudi zadnje volitve v odbore OF dokazujejo, da smo dosegli popolno enotnost v mobilizaciji najširših ljudskih sil in da je ostala reakcija v celoti neznatna, hedna tolpica, sestavljena delno iz kriminalnih tipov, delno iz špekulantov — obupanec, ki se ne znojo vključiti v delovni elan nove države in se zato nujno zavajati načrtno razbijatiški akciji zunanjih sovražnikov.

Zivimo na tistem koščku jugoslovanske zemlje, ki je najlažje dostopen razbijalskim poskusom zakletih sovražnikov resnične demokracije. Ti naši zakleti sovražniki skušajo še posebej izkoristiti naše težave, s katerimi se moramo boriti v boju za Primorsko, Trst, Gorico in Koroško. Emigracija, ki je dokazala svojo popolno izkoreninjenost, ko se je brez vsakega obzira odgovornosti do nacionalnih dolžnosti udinjala okupatorju v času narodno-osvobodilne vojne, skuša danes nadaljevati to izdajalsko pot, in se postavlja v službo raznim imperialističnim vojni-ljudskim klikom na zapadu. Da bi mogla tona blago izvršiti, si skuša ustvarjati oporišča v Trstu in Gorici, zlasti pa na Koroškem in v Avstriji. Danes lahko ugotovimo, da je vse delovanje ostankov narodnega izdajstva naslonjeno na sovražne centre izven mej naše države in da se naslanja predvsem na tiste imperialistične klike, ki vodijo osnovno kampanjo proti našim zahtevam na Koroškem.

V ilustracijo te trditve lahko navedemo samo primer delovanja ilegalnih četniških tolp. Dočim smo imeli 1. marca 1946 pri nas že 85 banditov, ki so se potikali deloma na naš, deloma na avstrijski strani meje, jih je danes komaj v šestih tednih ostalo samo še 32. No, stvar bo značilnejša, če pokažemo na to, na katerem ozemlju se ti skrivajoči muje. Vsega 25 jih je bilo v notranosti, po večini na Dolenjskem, kjer so ostali kot skrivališča — ostanki nekdanjih belogardističnih postojank. Vse zimo so se skrivali v podzemeljskih luknjah in čakali na obljubljeni pomoč, ki jim bo prišla spomladi. Ker so bili dovolj daleč, da jih koroški in tržaški centri niso mogli doseči, so ostali brez vsake pomoči in končno so njihovi svoji spoznali, da je najbolje, če jih sami prijavijo. V zadnjih 14 dneh se je v dolenjskih vaseh prijavilo oblastem 19 skrivališč. Lahko zaupamo organom uprave državne varnosti, da bodo znali onemogočiti nadaljnje skrivališče ostalih šestorici. Vsi ostali so delovali na obmejnem ozemlju od Trsta do Jesenja, preko Prevalj in Pohorja do Prekmurja. Dočim so dolenjski skrivališča v podzemeljskih luknjah čakali na napovedano pomoč, morda iz Amerike, odkoder obljubljen pomoč grškim fašistom, pa so se z nastopom spomladi razočarali, ko so videli, da ni nič in so se zato prijavili oblastem, so oni na avstrijski meji zaupali v to pomoč in stopili spomladi iz podzemeljskih luknjah in zaščitnih postojank na avstrijski strani meje v banditsko-zaročniško, kriminalno akcijo. Mi smo pri tem imeli nekaj žrtvev in nekaj gromotne škode, toda našim organom uprave državne varnosti je obnem uspelo v teh šestih tednih reducirati to tolpo na 32 tipov. Ostali so po večini v zaporih, v kolikor niso v borbah padli. Z njimi pa smo morali postaviti pred seboj tudi njihove podpornike, ki so po večini tradicionalni obmejni tihotapci. Napovedovali so, kako bo spomladi šuma oživila, z vsoto zločinskih prevarov belogardistične emigracije pa niso dosegli drugega, kakor da so poznali v zločin zopet nekaj bednih obupanec na naši zemlji, ki so nasledili njihovim lažem.

Kakšna so sredstva njihove zločinske, kažejo nekatere sodne razprave v zadnjih mesecih in nekatere izpovedi ujetih banditov. Velik del teh banditov je bil jeseni in pozimi v raznih tečajih, ki jih prirejajo znani

belogardisti tako rekoč javno v avstrijskih taboriščih in kjer jih uče taktike v boju proti ljudski oblasti. Tam jim izročajo tudi 1000 dinarske falsifikate, da jih nosijo preko meje in skušajo pri nas razpečati. S tem so hoteli posebno po zamenjavi 1000 dinarskih bankovcev, ker so hoteli na hitro spraviti v promet še čim več starih falsifikatov. No, danes je kriminalno-preiskovalna služba že toliko napredovala, da so ti falsifikati razmeroma hitro odkriti, tako da razpečevali ne morejo več uspevati. Zato je teh poizkusov še vedno manj.

Glede ilegalnih tolp moramo ugotoviti, da je ta način delovanja inozemskih sovražnikov danes že toliko razkrinkan, da ne more več uspevati. Mi smo tolpe v argutu in septembru 1. 1946. v glavnem razbili. Ostanki so se pritaljili in v avstrijskih tečajih pripravljali na področje nastop spomladi. Ta nastop pa jim je kljub vsej inozemski pomoči izpodeltel, ker je pri nas ljudska oblast že toliko utrjena, ker je pri nas vzpostavljena že tak red, da mora ob zadostni budnosti naših ljudskih odborov in organov državne varnosti vsako skrivništvo v najkrajšem času propasti.

V zvezi s tem moramo omeniti še ilegalno prehajanje čez mejo. Ugotoviti moramo, da nekateri naši ljudje te zadeve še ne gledajo z zadostno resnostjo in se še prepuščajo črno borzijskemu špekulantskemu delovanju na meji. Smo na izredno občutljivem kraju Jugoslavije in moramo temu posvetiti vsu pozornost. Prav delovanje teh bednih zločinskih ostankov bele garde po dokazuje, da stari izkoristevalci ne bodo mirovali in da se bodo posluževali tudi najpodležjega kriminala, čim bolj bodo videli brezupnost svoje akcije. Zadržati sem se nekoliko dalje pri vprašanju bande, ne zaradi kakšne njene važnosti, saj ta bedni izmeček naše družbe ne more pomeniti nobene važne postavke v boju proti ljudski oblasti, ampak zato, da pokažemo, kje je glavni sovražnik. Naša ljudska oblast je konsolidirana, močna in sposobna reševati vsa notranja vprašanja. Primer likvidacije dolenjskega skrivništva dokazuje, da v notranosti pri nas ni pogojev za tolpe. Zato mora biti ost naša budnost obrnjena proti poizkusom ostankov stare družbe, ki skušajo od zunaj slabiti našo novo demokracijo in našo novo ljudsko oblast.

Kakor smo že videli ob vprašanju bande, je osnovni vir, ki podpira zločinski kriminal, v inozemstvu. Ker reakcija tu, da je delovanje bande obsojeno v skorajšnji konec, izre na va pota za okviranje naše demokracije. Skušajo najti kaline, ki naj bi igrali vlogo nekakšne oporišče v Sloveniji po zledu Drazoljuba Jovanovića. Vendar je jasno, da ta pot pri nas ne more uspevati. Notranje-politično ne more naša nobenega programa, nobene opore niti na podeželju, niti med inteligenco, da o delavstvu sploh ne govorimo. Ustvarjati hoče nekakšno zopetizacijo na liniji borbe za Primorsko, Trst, Gorico, Beneško Slovenijo in Koroško. S pomočjo zunanjih imperialističnih klik skušajo tam razbijati enotnost slovenskih ljudskih množic, dobiti tam neko svojo »kupino in potem preko nje ustvarjati svoje postojanke proti FLR Jugoslaviji.

Te spletke so jasne in kažejo globoko nacionalno izkoreninjenost teh ljudi, ki se tako radi trkajo na svoja »nacionalna« prsa. Pri tem radi postavljajo celo licemersko vprašanje nekega izigravanja zunanjih imperialistov, češ: »oni nam bodo pomagali, ker smatramo, da smo zagrovniki za padne demokracije, mi pa bomo končno šli vendar le z vami in delati samo to, kar vi hočete in kar boste od nas zahtevali.« Po večini so to stari »politikarji, rutinirani v umazani politikantski praksi lažnega zapadnega demokratizma, ki se niso ničesar naučili med narodno osvobodilno vojno. Enkrat za vselej je konec s špekulantskim politiziranjem in »politikarji« po kvartalskih načelih »vijufanja in igranja na dve ali celo več kvart. To je možno le v spletkah med

imperializmi, med raznimi špekulantskimi laždemokratskimi strankami in stranicami, ki med seboj mešetarijo za večji profit na račun ljudstva. Nikjer se ne vidi bolj kakor v Trstu, Gorici in na Koroškem borba, kjer gre slovenskemu narodu za vse in kjer je vsak poizkus cepčenja narodnih sil, vsak poizkus kvartalskega špekuliranja s predstavniki raznih imperialističnih klik direkten zločin proti narodu. Vse, kar smo dosegli v boju za združenje Slovencev v FLR Jugoslaviji, smo dosegli na osnovi ostre borbe proti vmešavanju zunanjih imperialističnih klik v naše zadeve in v iskanju pomoči pri resničnih ljudskih demokratičnih silah izven mej naše države. Naš zaveznik so lahko in morejo biti v borbi za Trst in Gorico samo resnično demokratične sile italijanskega prebivalstva teh mest in na Koroškem avstrijskega, nikdar pa razni agenti zapadnega imperializma.

Kakor je FLRJ ob podpisu mirovne pogodbe z Italijo jasno poudarila, da vprašanje jugoslovanskega ozemlja, ki je ostalo izven mej FLRJ, za nas ne bo postavljeno z dnevnega reda, dokler ne bo ugodno rešeno, tako je maršal Tito jasno poudaril, da vprašanje Koroške za nas ne bo likvidirano in odstavljeno z dnevnega reda, dokler ne bo nekega dne za nas pravilno rešeno. To pa pomeni, da ne smemo dopustiti nobenega špekuliranja s to borbo, vsak, ki bo tu skušal cepiti sile, se postavlja v službo imperialistov in belogardistov. Vsa, kdor skuša ovirati borbo s podjarjanjem važnosti ustvarjanja nekega kompromisa z belo gardo, ki v teh krajih bazira svoj vpliv na del izdajalske duhovščine v službi Margottija in Santina, stopa s tem na stran imperialistov, izdaja borbo slovenskega naroda Trsta, Gorice, Koroške. Če delajo to nekateri Tržičani, Goričani in Korošci, dokazujejo, da so davno izgubili vse zveze z ljudstvom teh krajev in postali zgolj zapadnjaški politikanti, agenti zapada.

Predvsem govorim o tem, ker je to ena izmed najbolj razširjenih težen pri skupini izkoreninjenec, ki ču-tijo, da se pri nas ne da več izkoristiti pomoč zapadnega imperializma za razbijanje enotnosti, in hočejo zato izkoristiti težki položaj našega ljudstva v krajih, ki še niso svobodni. Toliko bolj odločne obsodbe so vredne te spletke, kolikor jih nekateri načenojajo prav v faših, ko so resnični borci za narodne pravice v teh krajih deležni najnepravičnejšega preganjanja s strani angloameriških oblasti v Trstu, Gorici in zlasti na Koroškem.

Druge vprašanje, ki ga skušajo sovražniki izkoristiti za razbijanje enotnosti našega ljudstva in ki je prav tako stvar, ki prihaja k nam od zunaj, je vprašanje cerkve. O tem smo že mnogo govorili, vendar mislim, da je treba o stvari vedno razmišljati, ker je stalno up in nada zunanjih imperialistov in ker na žalost vodeči del naših cerkvenih krogov ne razumejo, da postaja vse bolj orodje zunanjega imperializma in da ne more pričakovati drugega, če se ne bo znal pravočasno rešiti iz teh krampljev, kakor da mu bo ljudstvo dalo isti odgovor kakor mnogim izdajalcem pred njim. Pričaokali bi, da bodo cerkveni krogi vendarle končno spoznali, odkod grozi cerkvi FLRJ nevarnost in kje je tisti, pri katerem mora cerkev iskati opore, če neče postati žrtev imperialističnih zločinov. Danes je jasno, da imperialistom ni nič za svobodo vere v FLRJ, ni nič za cerkev v FLRJ, ampak hočejo to organizacijo izkoristiti za izvajanje sporov in za organiziranje križarske vojne imperializma proti ljudski demokraciji. Danes je jasno, da hočejo žrtvovati i cerkev i vero i vernike v FLRJ za to, da bi zapeljali ljudstvo, sicer ne v FLRJ, ampak na zapadu. V Italiji, Franciji, Ameriki v nekaj verski fanatizem, ki naj bi ustvaril pogoje za organiziranje nove vojne. Danes je jasno, da gre najhujšim vojnim hujšakom za to, da bi z uničenjem cerkve pripravili novo vojno. Samo vodeči del duhovščine pri nas tega neče videti. Vendar moramo ugotoviti, da dober del duhovščine to še spoznava in da že vidi, da edina nevarnost, ki grozi cerkvi pri nas, ni nihče drugi kakor razni Margottiji in Santini ter razni drugi tuji, ki hočejo izzvati novo vojno. To jim seveda ne bo uspelo, ampak lahko povzroči samo njihovo izolacijo od narodov, tem bolj, v kolikor se danes vodeči duhovščina ni poslužila nobene prilike, da bi nastopila v obrambo slovenstva, ko ga je Margottij v posebnem pastirskem pismu direktno napadal, ampak se obratno poslužuje kaznivnega in nedopustnega izkoriščanja velikonočne priiznice za to, da služi tujeemu imperializmu in da se danes nesramno zagovarja zločine Natlačen, Ehrlicha, Zupca in drugih propale.

Mislim, da moramo proti vsem tem nastopom raznih narodnih izkoreninjenec pri nas, ki nimajo v sebi oči, da bi se živeli v potrebe našega časa in da bi pomagali današnjemu človeku pri premagovanju njegovih težav, nastopiti z vsodolžnostjo. Vse to pomeni, da so pri nas še ljudje, ki hočejo služiti tujci. Mi smo v narodno osvobodilni borbi pokazali, da se znamo boriti sami za svojo neodvisnost in tiste, ki danes tega še nečijo razumeti in ki svoje položaje v družbi še danes skušajo izkoristiti, da bi ponovno omogočili raznim imperialistom ustvariti si razbijalska oporišča pri nas, moramo ugotoviti, da to pri nas ne bo več možno. Danes so pred nami preveč odgovorno na-

loge v boju za izgraditev gospodarsko močne in neodvisne države, da bi mogli komur koli dopustiti, da bi stal ob strani ali celo služil narodnemu sovražniku. Zelim konstruktivne kritike, želimo sodelovanja vseh poštenih ljudi pri odpravljanju napak in slabosti, ne moremo pa dovoliti, da bi kdo v korist tujcem izkoriščal težke pogoje razmere.

Rad bi se v zvezi s proračunsko debato dotaknil tudi vprašanja Narodne milice.

Stevilno se je stanje Narodne milice v zadnjih mesecih nekoliko dvignilo, vendar moramo ugotoviti, da njeno število še ni zadostno. Tako na primer prometna milica še ni mogla prevzeti službe niti na vseh križiščih, ki so imela prometnika pred vojno. To ob današnjem poročnem prometu ne bo smelo dolgo trajati in podvzeti so ukrepi, da se temu z novo rekrutacijo miličnikov čim prej odpomore. Tudi na podeželju je številčno stanje milice še vedno nezadovoljivo. Moramo pa ugotoviti, da je milica po kvaliteti mnogo napredovala, mnogo je pri tem koristila miličniška šola, mnogo pa priliv novih miličnikov, ki so vsi prišli po odsluženem roku iz vojske in ki so vzgojeni v novem duhu naše demokracije. Stevilno pomanjkanje premaguje milica v zaposlovanjem pomožne milice. Ravno zaposlovanje pomožne milice kaže zrelost naših ljudskih odborov, ker je pomožna milica posledno organ ljudskih odborov. Popolnoma nova je formacija industrijsko-zavodske milice, ki je že močno napredovala in je danes organizirana v 249 industrijskih podjetjih v LR Sloveniji. Zaradi starih strojev po naših industrijskih podjetjih so v zadnjem letu pogosto požari.

V zvezi s tem se mnogo dela za izpopolnitev gasilske milice, vendar moramo ugotoviti, da je tudi tu osnovna težava v zastarelih in dotrnih gasilskih napravah. Na osnovi novega proračuna so podvzeti ukrepi, da se to popravi. Gasilstvo ima sicer v LR Sloveniji bogate tradicije in daje na principu prostovoljne gasilske milice dobre rezultate. Danes imamo v LR Sloveniji 932 prostovoljnih gasilskih čet s 35.090 člani. V industriji je organiziranih 181 gasilskih čet in skupin. Težava je v pomanjkanju materiala in danes mora večina gasilcev delati v civilnih oblekah. Čeprav se gasilstvo posveča vsa pažnja, požarna varnost pri nas vendar še ni na dovolj visoki stopnji in zahteva vse zanimanje.

Ko govorimo o milici, bi opozoril na majhno primerjavo z našimi sosedi. Dočim število stalne Narodne milice v LR Sloveniji še ne dosega števila 2000, ima Janes Trst 11.000 oboženih članov tako imenovane civilne policije. To more biti najjačši primer globoke razlike med demokracijo novega tipa, ki ima svoje varnostne organe organizirane na vseljudski osnovi in ima zato razmeroma majhno število stalnega oboženega moštva, medtem ko ustvarja zapad od ljudstva povsem ločeno policijo, ki bo v Trstu celo organ zvernierja in ne tržaške vlade in ki ni organizirana v zaščito ljudstva, ampak z namenom, zastraševati ljudstvo. To naj si ogledajo tisti, ki nam tako radi očitajo nedemokracijo in ki kažejo pri tem na zapad.

Končno še naši kazenski zavodi. Ti predstavljajo majhno postavko v našem proračunu. Imamo tri moške (Ljubljana, Maribor, Novo mesto) in en ženski (Begunje) kazenski zavod. Tudi tu so danes povsem nove razmere. Osnovna misel je v tem, da naj se kaznjenci na delu prevzgojijo v bodoče delovne člane družbe. Pri tem moramo zabeležiti lepe uspehe. Danes so vse delovne sile v kazenskih zavodih skoraj 100% zaposlene in naši delovni obrati, ki so vključeni v gospodarski plan, kažejo lepe uspehe. To je tudi pot, ki omogoča kaznjencem skrajšanje kazni, ker dopuščajo naši zakonik možnost pogojnih odpustov in pomilostitve, če posameznik pokaže resno željo, da se vključi kot produktivni član v našo delovno skupnost.

Tudi glede kriminalitete se je stanje mnogo zboljšalo. Tu smo imeli težave s preorientacijo vse kriminalno-preiskovalne službe na nove naloge. Če namreč gledamo statistiko kriminalitete, vidimo precejšen porast v primeru s predvojnimi stanjem, toda pri tem moramo računati, da se je danes bistveno spremenila ocena, kaj je kriminalno dejanje. Največ kriminala gre na račun špekulacije. Največje uspehe imamo na tem polju, saj znaša skupna vrednost blaga, ki je bilo zaplenjeno v zadnjih treh mesecih zaradi nedovoljene špekulacije, skoraj 3.000.000 din. Prav ta vrsta kriminalnega zločina pa se pred vojno sploh ni ocenjevala kot kriminal, ker je bila špekulacija eden izmed osnovnih načinov kapitalističnega gospodarstva. Zato je morala tu naša kriminalno-preiskovalna služba iskati nova pota in usmeriti svojo pozornost v povsem novo smer.

Ko govorimo o kriminalu, se moramo še enkrat dotakniti saboterskega delovanja zunanjih sovražnikov. Večina kriminala ima danes svoje ozadje v inozemstvu in je direktno povezana z delovanjem bande. Skoraj vsi vloni okrog Maribora in v Prekmurju so delo posameznih banditov, ki prihajajo čez mejo na roparske pohode. Zato je jasno, da bomo tudi v boju proti kriminalu dosegli uspehe z odločno borbo za razkrinkovanje protidemokratskega delovanja inozemskih agentov z ozemlja za našimi mejami. Ves boj za boljše bodočnost naše domovine je odvisen

od tega, koliko se bomo v vseh pogledih osamosvojili in v koliko bomo od kraja razkrinkali ostanke stare družbe, ki skušajo izkoristiti mednarodni položaj in naše težave v boju za čim hitrejšo združenje vseh delov jugoslovanskih narodov. Pogoj za uspeh v tej borbi je gospodarska okrepitev FLR Jugoslavije. Proračun, ki je predložen skupščini in odobritel, je zgrajen z vidika mobilizacije vseh sil, da bomo čim prej postali ne samo družbeno-politično, ampak tudi po svoji tehnični moči ena izmed najnaprednejših držav Evrope.

Po govoru ministra za notranje zadeve ljudskega poslanca Borisa Kraigherja, je govoril minister za ljudsko zdravstvo ljudski poslanec Ačim Marjan. S tem je bila dopolnena razprava o zakonskem predlogu državnega proračuna LRS ob 13. prekinjena in se je nadaljevala ob 16.15.

V popoldanski razpravi je prvi govoril minister za kmetijstvo in gozdarstvo ing. Levstik Jože. Nato so še govorili ljudski poslanci Džedi Alojzij, Petecjan Jože, Simčič France, Ulrik Tone, Ribčič Lovre, Mlešič Cl. rih, Kimovec Franc, dr. Melik Anton, Božidar Jakac in Reberski Karel, ki so izjavili, da bodo glasovali za predložen proračunski predlog.

S tem je bila razprava o proračunskem predlogu zaključena in je Ljudska skupščina prešla na glasovanje za zakonski predlog v posameznostih in v celoti, kakor je predsednik Ferdo Kozak ugotovil, da je predlog zakona proračuna LRS za proračunsko leto 1947 skupno s predlogom finančnega zakona za proračunsko leto 1947, soglasno sprejel. Predsedstvo Ljudske skupščine LRS ga bo zaradi proglavitve dostavilo Prezidiu Ljudske skupščine LR Slovenije. Sprejete državne proračuna LRS so navzoči poslanci pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem.

Nato je Ljudska skupščina prešla na razpravo in sklepanje o predlogu zakona o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od 1. julija 1945 do 31. decembra 1945. Poročevalec Zakonodajnega odbora Miha Kambič je v svojem poročilu govoril o težkih prilikah po končni štiriletni narodno osvobodilni borbi, ko je prva vlada LR Slovenije prispevala v osvobodbo Ljubljano. Zlasti je poudaril težke naloge, ki jih je ljudska oblast reševala ob najtesnejšem sodelovanju ljudskih množic in vseh množičnih organizacij za takojšnjo obnovo porušene domovine, kjer smo dosegli take uspehe kakor nikjer na svetu razen v Sovjetski zvezi.

Ko je Ljudska skupščina prešla na glasovanje o zaključnem računu LRS za proračunsko dobo od 1. VII. 1945 do 31. XII. 1945, so vsi poslanci soglasno glasovali za predlog zakona v posameznostih in v celoti. S tem je bila današnja seja ob 19.15 končana in je bila določena naslednja za jutri ob 10. z dnevnim redom:

1. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o volitvah odborov ljudskih odborov;
2. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o prezidiu Ljudske skupščine LRS;
3. Razprava in sklepanje o predlogu zakona o pooblaščenju predsedstva Prezidiu Ljudske skupščine LRS za reševanje prošnji in pritožb, poslanih Ljudski skupščini LRS;
4. Potrditev ukaza Prezidiu Ljudske skupščine LRS o spremembah v vladi;
5. Volitev skupščinskih odborov.

Albanski minister za industrijo na obisku v Beogradu

Beograd, 15. apr. Včera je prisel z letalom v Beograd dr. Nako Spitu, predsednik planske komisije in industrijski minister LR Albanije. Z njim so prisli tudi Abdul Keledži, pomočnik finančnega ministra LR Albanije, Kičo Andjelo, podpredsednik planske komisije in drugi.

Albansko delegacijo so sprejeli na letališču industrijski minister in predsednik Gospodarskega sveta FLRJ Boris Kidrič, generalmajor Luibodrag Djurić, pomočnik zunanjega ministra FLRJ dr. Aleš Bebler, pomočnik predsednika Gospodarskega sveta inž. Zvonko Morić, pomočnik finančnega ministra FLRJ Kiro Grizorov in člani albanskega poslaništva z izrednim pooblaščenim ministrom Tuko Jakovom na čelu.

Trgovinska pogodba Jugoslavije s sovjetsko okupacijsko cono v Nemčiji

Berlin, 15. apr. V Berlinu je bila 10. aprila sklenjena kompenzacijska trgovinska pogodba med Jugoslavijo in vojaško upravo sovjetske okupacijske cone v Nemčiji.

Seja predsedstva Vseslovanskega komiteja

Moskva, 15. apr. (Tass) V Moskvi bo 25. aprila seja predsedstva Vseslovanskega komiteja. Prezidi bo razpravljao o tekočih nalogah novega slovanskega gibanja in napravil načrt za nadaljnje delo.

Anketna komisija za Grčijo je proučila proteste

Zeneva, 14. apr. Na včerajšnji tajni seji anketne komisije Varnostnega sveta so proučevali pisma delegacij prizadetih držav Jugoslavije, Albanije in Bolgarije o njihovi nadaljnji udeležbi pri delu anketne komisije. Kolikor se je moglo zvedeti, je anketna komisija sprejela sklep, do kakšne mere bodo prizadete države lahko sodelovale pri nadaljnjem delu anketne komisije, podrobnosti pa dole niso bile objavljene.

VREMENSKA NAPOVED ZA SREDO 16. APRILA
Še po večini jasno in toplo, v popoldanskem urah ogeljen s manjšimi krajevnimi padavinami.

Pomlad v dolini Bosne

Nad petintrideset tisoč mladih brigadirjev je na mladinski progi Šamac—Sarajevo zastavilo vse sile za svojo drugo veliko delovno zmago

Dežela neizmernih rudnih bogastev, dežela sliv, dežela kralja Tvrtka in Husein bega Gradaševića, dežela, katere žilavo in junaško ljudstvo je moralo dolga stletja prenašati nasilje tučev in svojih domačih izkoriščevalcev, svobodoljubna Bosna doživlja v okviru naše nove države — pomlad in preporojenje. Ritem dela, v katerem so si naši narodi sami morali kovati srečo, je zanj Bosno se prav posebno živo, ker je Bosna precej zaostala zaradi nazadnjakškega načina gospodarstva, ki so ga vzdrževali njeni gospodari — pa naj je bil to turški beg, srbski knez, ali pa avstrijski vojaški guverner. Bosansko ljudstvo je sproščeno zaživelo v svoji republiki v okviru naše federativne države. O tem ne priča samo vsestransko kulturno in politično življenje, o tem priča gradbena delavnost, ki se je na široko razmahnila, o tem pričajo tudi številne in močne mladinske delovne brigade, ki so prišle graditi novo progo.

Brigade! Stopenjindvajset mladinskih delovnih brigad iz vse države

so veličino in pomen dela, ki se je pričelo.

Ko smo se vozili nekaj dni pred začetkom dela proti Zenici, smo vsi prevzeti sloneli ob oknih: toplo nas je pozdravljalo pomladno visoko sonce, z bregov, ki se zdaj zložno, zdaj strmo dvigajo na obeh straneh doline, je vel prijeten svež veter, in kolikor dlje smo se vozili, je pokrajina, ki me mnogokje spominja na našo Dolenjsko, v menjavni pomladnih barv dobivala v naših očeh izraz prečuden domačnosti in toplote. Reka Bosna je, široka, svetlo zelena, na svoji gladini zibala to prelepo pokrajino, zdaj zdaj so zastirli čisto sijo v vodi visoki topoli ob njej; visoki topoli stoje v dolgih ravnih vrstah ob bregovih in na tenkih njihovih vejah, ki se navpično vzpenjajo ob debelih, se odpira prvo pomladno brstje. Ustavimo se v majhnem mestu. Naj bo na trgu, v kavarni ali v trgovini, povsod živahni razgovori, prejšnji slej okrene in konča z besedami o novi progi. Nič ne moti, če se oglasi

Minerci te pogledajo veselo, minerci v tunelu pojo, toda če govoriš z njimi, čutiš, kaj pripovedujejo mimo njihovih skromnih in vedrih besed njihove oči: mi imamo že izkušnje, tovariši. Vemo pa tudi prav dobro, da je naše delo težko in nevarno. Navadna delovna brigada pa ni za nas!...

Star bosanski čiča moljla z usti in predelje lulo z ene strani na drugo in opazuje mlade delavce. Za njegovim hrbtom je v skalo vžidan napis:

1878 — Hauptman P. Lukič

O časih avstrijskega gospodarstva v Bosni ve čiča mnogo povedati. Pa še več: on ve tudi, kdaj in kako je nastal ta Vranuk, okrog katerega se je zdaj zbrala mlada sila ponosnih brigadirjev. 1878 je v krvi zadušila avstrijska soldateska bosanski upor. Zadnji uporniki so prav na Vranduku morali podležiti.

Naselbina je nastala v 15. stoletju, ko je ustanovil neki Grk, trgovec, na Vranduku svojo postojanko. Grka pa je hotel na vsak način pregnati turški vojskovođa Fati Mehmed. Čiča pripoveduje: »Sedem je godina Fati Mehmed ležao tetovskoj meraji (polju) i nije uspeo da Grka skloni s puta. Ali mu neka baba povela vojsku kroz festug (rov) do vode i prepilali su Turci reku i uništili i popalili Grku imanje. Jedva je Grku uspeo, da se reši sam po stromoj stazi — evo, vidiš gde...« in čiča pokaže s prstom na kožjo stezo, ki se vije visoko v hribu proti vrhu Visa.

Čiča sedi in kadí svojo pipo in z očmi zadovoljno mežika ob pogledu na svobodno delo živahnih in močnih mladih ljudi...

Ko smo se peljali z novinarji in brigadnimi delegacijami na proslavo otvoritve proge, smo se ustavili blizu Vranduka v smeri proti Dobruju. Žejni smo šli prositi v bližnjo hišo vode. Eden od tovarišev novinarjev je radovedno vprašal ženo, ki nam je dala vode: »Kako, da ima vaša vasa tako nemilo ime — Nemila?« Žena pa se je nasmešnila: »Najbrž tistim, ki so ji dajali ime, ni bila preveč pri srcu. Pa nič hudega, ko bo proga gotova, ji bomo spremenili ime: takrat bo — Predraga!«

Med delegati, ki so jih poslane brigade na progo, je bil tudi Jarkin Kadomir, komandant ali kulturni referent neke bosanske brigade. Govorili smo o progi, ko se tovariš oglasi: »Mene je dohitelo posebno naključje: prav pred dvema letoma smo zavzeli vas Osječane. V vasi je bil štab Draže, pa smo se tolkli s posebnim veseljem. Naša delovna brigada dela zdaj na tem sektorju. Intendant je zapeljal naš brigadni štab prav v hišo, kjer je bil naš bataljonski v partizanih! Vsi ljudje se me kot komisarja dobro spominjajo. Prav lepo smo se spogledali.

zemljo ob Muri, ob Dravi. Krave ha-ložkih kmetovalcev so pojedle vse koruzne storže, vse rožje z vinogradov, zdaj jedo komaj ozelenele veje dreve, ki jih sekajo v gozdovih. Mšarve so in ne bi zmogle oranja. Majhni okretni traktorji hitro orjejo stotine hektarjev zemlje. Premalo je teh urnih orabeč za vse pogodbe. Da bi zmogli čim več delati pozno v večer, do desete ure se oglašajo preko njiv brnenje motorja.

Kmetijski referenti in poročevalci pišejo skromna selvena poročila. V resnici pa so to poročila o premagovanju stoterih težav, ki jih prinaša pomanjkanje semen, pomanjkanje delovnih moči, vprežne živine. V resnici so to poročila o težki borbi celih vasi in okrajev, da izpolnijo največjo svojih nalog. So to poročila o medsebojni pomoči med vasi in družinami, o požrtvovalnem delu mladine.

V Petanjcih ob Muri živi kovač Kerec Franc. Sam je sestavljal motorno škroplilnico za sadno drevje. Ako bi šli od vasi do vasi, iz kraja v kraj, bi našli mnogo drugih, o katerih

Zakaj so na Koroškem prepovedali Slovincem zborovanja?

V zadnjem času, zlasti pa, odkar se je začelo zasedanje Sveta zunanjih ministrov v Moskvi, ki razpravlja o sklenitvi mirovne pogodbe z Avstrijo in v zvezi s tem o odgovornosti Avstrije za sodelovanje v fašistični vojni na strani Hitlerja, poskušajo avstrijske oblasti ob podpori angleških okupacijskih oblasti s sistematičnim omejevanjem svobode prepovedati, da bi prišla do izraza svobodna volja koroških Slovincov. Sedanje avstrijske oblasti se predobro zavedajo, da je vsak izraz svobodne volje, vsako uveljavljanje demokratičnih pravic in svobodnih novih obtožba proti Avstriji, da vsaka zahteva po priznanju demokratičnih pravic koroškemu slovenskemu ljudstvu postavlja na laž preračunana zatiranje odgovornih avstrijskih državnikov o enakopravnosti koroških Slovincov. Prav sedaj, ko slopa avstrijsko vprašanje na moskovski konferenci v odlično stopnjo obravnave, jim je posebno na tem, da svet ne bi zvedel za nasilno zatiranje pod prejšnjim avstrijskim in poznejšim nacističnim režimom, ki so ga obojevali brez izjeme vsi avstrijski Nemci, še manj pa, da bi svet zvedel o krivicah, ki jih morajo še danes, dve leti po porazu nacizma in zmagi demokracije prenašati pod »demokratičnim režimom« druge avstrijske republike.

Ni slučaj, da so prav sedaj, tik pred 15. aprilom, ko se obnavlja obletnica najhujšega zločina nad koroškimi Slovinci, obletnica množičnega izseljevanja, ki so ga pripravili Avstrijci, prepovedali vsa zborovanja in sestanke koroških Slovincov in vsako izražanje volje slovenskega ljudstva na Koroškem po priključitvi k Jugoslaviji, kakor ni slučaj, da so dopuščali obnovljenim razbojniškim nacističnim tolpom napadati in razbijati zborovanja OF in poskušali z nanadi na zavedne Slovence ustrahovati slovensko koroško ljudstvo. Ko vse nasilje, ki so ga izvajale pod vodstvom bivših SS-ovcev organizirane tolpe, ni moglo odvrniti v narodno osvobodilni borbi prebujenega koroškega slovenskega ljudstva od tega, da ne bi vedno znova zahtevalo svoje pravice in terjalo kot priznanje za svoje žrtve v skupni borbi proti zločinskemu nacizmu osvoboditev izpod avstrijsko-nemškega imperializma in priključitev k Jugoslaviji, so se zatekli zaščitniki in poborniki starega avstrijskega imperializma ob aktivnem sodelovanju angleških okupacijskih oblasti k starim nacističnim metodam nasilnega teptanja osnovnih človeških pravic in brutalne dušitve svobodnega izražanja ljudske volje.

Cemu vse to? Zakaj je sedanjim avstrijskim oblastnikom, ki se na vse pretege potegujejo za priznanje demokratičnosti svojega režima, potrebno, da h krivicam, ki so jih v preteklosti prizadejali koroškimi Slovincem, lopičijo še nove? Zakaj angleške okupacijske oblasti kot predstavnik tiste države, ki v času borbe proti Hitlerjevemu fašizmu ni štedila s priznanjem koroškemu partizanom, vse to dopuščajo in podpirajo ter dajejo potu obnovljajočemu se fašizmu v Avstriji? Zakaj se prav sedaj zahtevajo k najbolj brutalnemu nasilju?

Odgovor je za vsakega poznavalca razmer na dlan. S prepovedjo zborovanj, sosenja slovenskih zastav in poudarjanja zahteve po priključitvi Slovenske Koroške, bi radi prepredili, da bi slo-

lahko si mislite... Takih brigadirjev je dolga vrsta. Minerji, ki so rušili proge, so zdaj komandanti brigad ali brigadirji na istih progah. »Rušili smo, da lahko svobodno gradimo,« pravijo brigadirji.

In resnica je, brigadirji so se vrgli na svoje delo z isto vneto in mladostnim pogumom, kot so partizani pogumno in junaško tolkli vse sovražnike naše sreče in naše svobode.

V Bosni se je razcvetela pomlad. Kamor se ozreš, ugledaš prostrane nasade sliv. Belo cvetje te pozdravi ob vodi, belo cvetje in nežno rumenost listje te pozdravi, ko stopiš iz vasi ali iz mesteca in se ozreš na vrtove za hišami...

Na več kot dvesto kilometrih razdalje, na bregovih reke Bosne pa ti mahajo v pozdrav skoz in skoz desetstisoč mladih delovnih ljudi...

V dolini Bosne letos ni tako bujna in lepa pomlad le zato, ker jo je obudila narava, temveč tudi zato, ker se je zbrala v njej mlada sila naše domovine. France Kosmač

vensko koroško ljudstvo prav sedaj, ko v Moskvi odločajo o njegovi bodoči usodi, pred vsem svetom manifestiralo svojo voljo in zahtevalo priznanje pravice, za katere se je tako požrtvovalno borilo na strani zaveznikov. Predvsem pa so hoteli s to prepovedjo preprečiti, da bi koroški Slovinci ob obletnici množičnega izseljevanja ne opozorili mednarodne javnosti na neizdržne razmere v Avstriji, zlasti pa na Koroškem. Svet naj bi ne zvedel, da je za vse trpljenje, vse zločine in vse žrtve koroških Slovincov odgovorna predvsem Avstrija. Svet naj bi ne zvedel, da so bili Angleži tisti, ki so na pobudo avstrijske reakcije skušali preprečiti povratek koroških izseljencev na svojo rodno grudo. Svet naj bi ne zvedel, da žrtvam nacizma, ki so jih nasilno oropali avstrijski Nemci v službi Hitlerja, še do danes ni bilo vrnjeno uropano imetje, da je to imetje še vedno pod upraviteljstvom tistih ljudi, ki so pripravili, organizirali in izvajali izselitev in namočili na slovenskih posestvih nemške koloniste, da avstrijska vlada še do danes ni izpolnila svoje obljube in izplačala odškodnine, ki jim po vsej pravici gre. Svetovna javnost naj bi ne zvedela, da uživajo danes na Koroškem vsi svobodni nacistični vojni zločinci, SS-ovski razbojniki in hitlerjevski

priznanja, med tem ko zapirajo, preganjajo in obsojajo zavedne antifašistične borce, ki so prelivali svojo kri za zmago demokracije nad fašizmom. Svetovna javnost naj bi ne zvedela, da se še vedno nadaljuje nasilno ponemčevanje koroškega slovenskega ljudstva, da se na slovenskih posestvih še vedno šopirijo nacistični kolonisti. Prikrto naj bi ostalo, da so ostali na vseh važnejših mestih Hitlerjevi eksponenti. Svetu naj bi ostalo prikrto, da angleške okupacijske oblasti na Koroškem ščitijo in podpirajo pobege fašistične zločince ter nastopajo celo s tanki proti zavednim demokratom in antifašistom, ki zahtevajo, naj se v duhu potdamskih sklepov izvede resnična denacionalizacija in demokratizacija Avstrije.

Ker zahtevajo koroški Slovinci demokratične svobode, ker zahtevajo, da se napravi red, ker zahtevajo, da se jim priznajo pravice, za katere so se desetletja borili in za katere so krivali v borbi proti fašizmu, ker razkrinkavajo podlo igranje reakcionarnih zapletnikov in njihovih zasejtnikov, ne smejo več zborovati, ne smejo javno govoriti in opozarjati napredno svetovno demokratično javnost, da se ustvarja v osrčju Evrope novo leglo fašizma, ki čvira ureditev razmer in mirno sožitje.

Reakcija duši napredek Avstrije

s pomočjo angloameriške vojaške uprave

Dunaj, 15. aprila »Österreichische Volkstimme« prinaša v zvezi z obletnico osvoboditve Dunaja uvodnik, ki ga je napisal Johann Kopenigg, predsednik centralnega komiteja KP Avstrije. V članku poudarja, da mora biti Avstrija hvaležna za svojo osvoboditev tisočim sovjetskimi sinovi, katerih grobovi so danes na avstrijski zemlji. Hitlerjeve armade so se upirale takrat le na vzhodu in njihov odpor je bil strahotno na avstrijskem ozemlju. Ta odpor se je zrušil pod silnim naletom sovjetske armade.

O sedanjem stanju v Avstriji piše: Danes moramo ugotoviti, da smo pri obnovi dela zaostali za drugimi deželami. Izkoristili smo samo nekaj močestnosti, ki nam jih daje osvoboditev, ker je peščici reakcionarjev uspelo, da obdrži v državnem aparatu in gospodarstvu močne položaje, s katerih preprečuje napredek Avstrija

je danes edina osvobodjena dežela, ki še ni izvedla niti nacionalizacije industrije niti agrarne reforme, demokratizacija državnega aparata pa tudi ni napredovala. Sile preteklosti skušajo preprečiti demokratični razvoj, ker hočejo ohraniti staro Avstrijo. Hitlerjev vojni propagator Mirko Jelušić se svobodno proglašja za velikega Avstrijca. Razprava proti GÖringovemu zaupniku Guido Schmitzu poskušajo izkoristiti za zabrisanje sledov neslavne preteklosti.

Toda svet se je spremenil, zaključuje Kopenigg. Na naših mejah ni več prejšnjih reakcionarnih režimov, ampak nove demokracije, ki so prevzele oblast v svoje roke in ki vodijo svoje narode k sreči, varnosti in napredku. V vsem svetu so se po zlomu fašizma okrepile sile demokracije in napredka. Za Avstrijo ni poti nazaj, ampak samo pot naprej.

Drugi sestanek „Javne tribune“

V ponedeljek ob 18. je bil v Mladinski dvorani v Ljubljani drugi sestanek „Javne tribune“. To pot je odgovarjal na vprašanja, poslana na naslov »Javne tribune« pri Izvršnem odboru OF Slovenije in na vprašanja, ki so jih stavili nekateri iz občinstva tovariši Janez Hribar, član Izvršnega odbora OF, Polna dvorana udeležencev je pokazala, kako veliko zanimanja vladajo za »Javno tribuno«; pokazala je, kako ljudstvo z zanimanjem spremlja vsa javna vprašanja našega političnega in predvsem gospodarskega življenja. Pokazala pa je tudi, kako nekateri iz občinstva napak pričmujejo javno kritiko, javno tribuno ter zamenjujejo z nergaštvom in zabavljenjem.

Tovariš Hribar je najprej odgovarjal na pisma, naslovljena na »Javno tribuno« pri Izvršnem odboru OF Slovenije. Pri teh vprašanjih gre največ za prehrano, pokojnino, preskrbo s tekstilnimi in podobno. Naravno, da je tu največ težav, pa tudi največ nerazumevanja. Nekateri ne razumejo položaja, ne vidijo težav in hočejo, da bi bilo po tolikih letih načrtnega »svračnikovega« puščanja in uničevanja vsega na pretek. Po-zabljajo na dediščino stare Jugoslavije, pozabljajo, da smo kljub težavam v preskrbi, prehrani in obleki desleko pred drugimi državami, katerih vojna ni tako prizadela kakor nas.

Ce bi hoteli zvišati obroke sladkorja bi morali imeti na tisoče vagonov sladkorja. Vzemimo primer: 1500 vagonov sladkorja razdelimo med prebivalstvo Jugoslavije. To je na prvi pogled velika količina, če jo pa razdelimo, pa ustrežemo tolikemu številu prebivalstva samo enkrat. Enako je z blagom. Če naj bi dobil vsak prebivalec Jugoslavije na leto približno deset metrov blaga, bi potrebovali 160 milijonov metrov blaga. Tega danes se ni in ga drugo leto tudi še ne bo. Gotovo pa je, da ga bo toliko, da bomo lahko krili z njim najbolj osnovne potrebe.

Danes smo pred veliko gospodarsko ofenzivo, ki jo terja naš gospodarski načrt. Nimamo potrebe pred ljudskim množicam skrivati težav, ki jih bo treba premagati. Toda težnja države je, da bo svoj petletni načrt razvijala na ta način, da bo vsako leto predstavljalo hkrati težiti večji ali manjši uspeh glede zvišanja življenjskega standarda našega delovnega človeka. To se pravi, da bo naša petletka težila za tem, da bo naš delavec imel vsako leto več kruha, več boljšega kruha, da bo v tej petletki vsako leto bolj preskrbljen z obleko in vsem potrebnim.

Danes ne smemo pričakovati nemogočih stvari in nemogoče stvari zahtevati. Tisti, ki nemogoče zahtevajo, pa potem tega ne dobijo, godrnjajo. Godrnjanje in zabavljanje pa ni bilo nikdar pozitivno in tudi danes ne pomeni nergaštvo pozitivne kritike. Javna tribuna je zaradi tega, da odstranjuje in preprečuje napake, ki so nepotrebne, ki zavirajo naš gospodarski razvoj in ki povzročajo nepotrebne težave poidecem in skupnosti. To je bila osnovna misel tovariša Hribarja v odgovor tistim, ki so godrnjali in navajali kritiko v splošnem, niso pa znali te podkrepiti s konkretnimi primeri.

V drugem delu sestanka Javne tribune so se oglašali navzoči. Spet so

bili primeri posploševanja brez konkretnih dokazov. Na nekatera vprašanja tudi ni bilo mogoče takoj odgovoriti. Tisti, ki javno tribuno vodi in vskazuje, ki bi poznal vse uredbe, vse zakone. Šlo je za primer upokojenec. Ta stvar še ni v celoti rešena. Je pa danes težnja, da se tudi upokojenci vključijo v vsesplošni ljudski napor. Kdor še more, ima možnost, da se reaktivizira, dobi polno plačo in še 20 do 30%. Drugo vprašanje, ki je bilo splošno od strani občinstva, je bilo vprašanje strokovnjakov. Zakaj teh ne vključijo v proizvodnjo? Med njimi so takdi, ki so si znali v stari Jugoslaviji postaviti več tovarov, zakaj jih ne bi izkoristili danes? Tovariš Hribar je jasno odgovoril, da strokovnjakov nikjer ne »d. klanjajo, odklanjajo pa tiste strokovnjake, ki bi radi izkoristili svoje strokovne sposobnosti na račun delovnega ljudstva, ki bi svoje strokovno znanje izkoristili ne v prosep naših gospodarskih nalog, temveč bi naš gospodarski plan sabotirali. Danes imamo med strokovnjaki večino poštenih ljudi, ki so vključeni v naše gospodarske napore, imamo pa ljudi, ki so tuji plačanci in ki so že doslej skušali potom svojih raznih predlogov uhitati svoje misli, ki so naravnost nasprotno temu, kar bi omogočilo uresničevanje plana. Vsek pogosto strokovnjak pa ima pri nas dovolj možnosti, da izkoristi svoje sposobnosti in svoje znanje.

Nekatera vprašanja so pojasnjevali navzoči sami in s tem še bolj povečali zanimanje za obravnavana vprašanja.

V splošnem lahko rečemo, da je tudi drugi sestanek Javne tribune uspel. Na nekatera vprašanja ni bilo odgovorjeno prihodnje, na druga pa so vpraševalci dobili odgovor v čnem časopisju. Želati pa je, da bomo to vprašanje, ki zadevajo naše splošno problematiko in d. bi bil našim delavcem in t. bi bil našim delavcem ravnanje teh vprašanj, na tak vsaki, kakršno zasluži taka demokracija oblika obravnavanja naše vsakega življenjske problematike kot je dana na tribuno. Edino na ta način bo chrnila svoj namen in svoj pravi značaj in edino na ta način bo mogla razjasnjevati, odstranjati napake in nepravilnosti ter izboljšati naše vsakdanje delo.

Šahovsko prvenstvo Slovenije

V nedeljo se je pričelo v Kr. aju šahovsko prvenstvo Slovenije, za katerim sodeluje 14 udeležencev.

V I. kolu je Milar premagal Ljupšo, Muzlovič inž. Petriča, Kosa Ku-kovca, Lenarčič Habeta in Longer Schneiderja. Partiji Sušnik-Madžarič in Mišura-Pogačnik sta bili remi.

V II. kolu je Longer premagal Madžariča, Mišura inž. Petriča in Sušnik Ljupšo. Remi sta bili partiji Kešič-Muzlovič in Pogačnik-Lenarčič. Igra med Habetom in Schneiderjem, ki ima figuro več, je bila prekinjena. Prav tako ima Milar v b. lji poziciji prekinjeno partijo s Kuvocem.

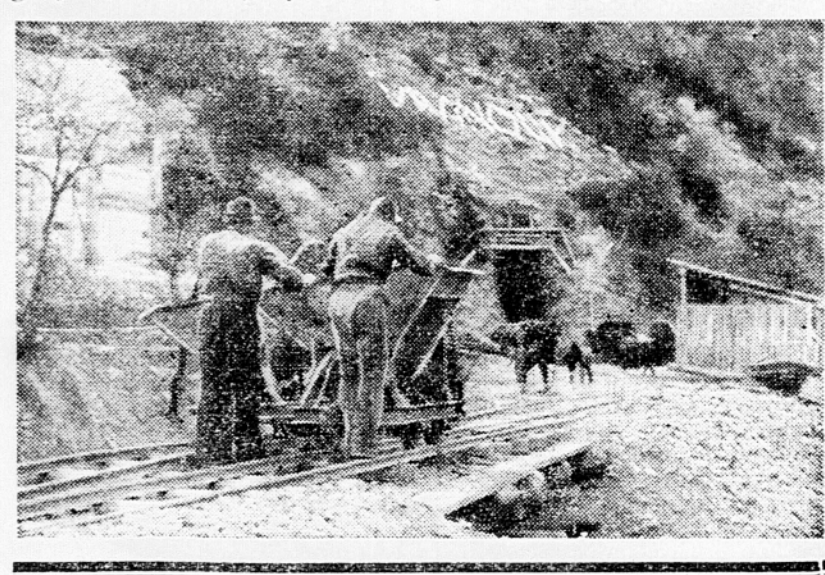
3. kolo: Lupaša—Madžarič 0:1, Kuvkovec—Sušnik 1/2:1/2, prof. Muzlovič—Milar prekinjeno v zapleteni poziciji, Mišura—Kešič 1:0, Levčič—ing. Petrič 1:0, Schneider—Pogačnik prekinjeno v boljši poziciji za črnega, Longer—Habe 1:0.

je v nekaj dneh napolnilo dolino Bosne od izvira pri Sarajevu pa vse do Šamca. Nad petintrideset tisoč mladih delavcev je, sledeč pozivu ljubljene maršala Tita, zapustilo dom, za čas morda svojo šolo ali zavod in odšlo graditi — progo, Mladinsko progo, železno cesto v svetlo bodočnost. Vrta barak so se odprla, na slami in šotorskih krilih so si uredili mladi delavci svoje prebivališče, določili in opremili v njih prostor za svoj štab, knjižnico, preskrbo in zdravstveno službo.

Pred barako so si brigade uredile prostor za zabavo in kulturo. Sredi igrišča je na visokem obeljenem drog zapajpotala zvezna ali republiška zastava. Ko je prvega aprila v Šamcu minister za promet Vujasinović zasadi prvo lopato v bosanska tla, je stalo v zboru pred barakami vzdolž reke Bosne preko sto brigad. Po tristo mladih obrazov se je zazrlo v brazde, ki kažejo, kod bo tekla proga, komandant glavnega štaba pa je na proslavi v Šamcu izrekel pozdrav maršalu Titu, ljubljenu voditelju, ki so nanj mislili v srcu desetstisoč mladih delavcev, ko so prišli za lopate in krampe in odšli na delo.

Pet tisoč inženirjev in tehnikov je z načrti v rokah med mladimi delavci začelo svoje delo. Zganilo se je na stotine strojev in se zazrlo v kamniti svet, skoz katerega je treba utreti železni kači pot. Zganila pa so se in prisluhnila srca bosanskih ljudi in vsega delovnega ljudstva v državi, kajti zasluhila

Ozelenela so polja

Ozelenela so polja in oživila. Dvignil se je nad njimi vonj sveže izorane prsti, zadisalo je po pravkar razmetanem ognju. Ni še bila zapisana uredba o obvezni obdelavi zemlje, že je bil kmetovalec na polju in izpolnjeval njen ukaz. Zakaj to uredba, ta zakon mu je že zlatavil zapisala zemlja sama, zapisalo mu ga je življenje.

Razgrnili so grčavi kmetovalčevi prsti po surovi hrastovi mizi ogromen selveni načrt. In njegovi prsti so šli od številke do številke. Prišla je vsa vasa, zbrala se je v »hižke«, čevlji so drsali po ilovnatih tleh, pogledi so se uprli v papir na mizi.

Tam je zapisan vsakdo izmed njih. Sejal bo toliko ovsu, toliko prosa, sladkorne pese, sadil bo toliko krompirja, koruze. Toliko bo pridelal detelje, krmne pese, toliko zelenjave. Nobene rastline niso pozabili. Nobenega ara zemlje niso izpušili.

Prevdarjajo. »Premalo seme na rabundije« (krmne pese)... »Bujemo se z delom, — da pa ukler tudi

moremo meti... « Nazadnje se pogovore, zedinijo: »Šlo de! Zato nekaj že bo — dolžnosti spujnimo!«

V »hižkah« se vleče oster dim tobaka. Ob pozni uri vzravnavao revmatične hrbte in odhajajo na domove — da se zjutraj z novimi močmi napotijo na njive.

V Krajini, nekaj sto metrov od avstrijske meje, orje njivo traktor. Kmetovalci v Okoslavcih, v gornjeradgon-skem okraju, so sami od sebe napovedali tekmovalstvo sosednjim vasetem. Sami bodo komasirali posamezne krale, sami odpravljajo nedostatek, ki se pojavljajo pri izpolnjevanju selvenega načrta. Toda na Poljicah je slab kraljevni odbor in izpolnjevanje selvenega načrta ne gre tako, kakor bi moralo. V Tropovcih je slab kraljevni odbor in ko je vse Prekmurje čistilo in škropilo sadno drevje, Tropovčani niso mogli preko težav, ki so jih ostale vasi z lahkoto premagovale.

Traktor ne orje samo njiv v Krajini. Mnogo traktorjev se je zarilo v

KULTURNI PREGLED

Ob aprilskih filmskih premierah

V teh dneh dajejo po naših kinematografih vrsto novih sovjetskih filmov in filmov zapadnih kapitalističnih produkcij: 1. in 2. del filma »Otroci paradiža«, Renoirjev film »Marseljeza«, komedijo »Gospod Hektor« (francoski film) in po sovjetske filme: Roomovo »Trinajstoročje«, »Pesnikova mladost«, »Beli se osamljeno jadro«, »Traktoriste« in »Aleksandra Nevskega«.

Tako moremo v zadnjem času z veseljem ugotoviti, da prihaja v Slovenijo vse več in boljših filmov, predvsem sovjetske filmske klasike iz druge polovice minulega desetletja. Na splošno velja ugotoviti, da smo v Jugoslaviji, kot temu pravimo, s filmsko umetnostjo že »na tekočem«, to se

ob stran enako vredne umetnine niti v po-voljni literaturi, slikarstvu ali glasbi.

Drugi francoski film, ki ga je vredno videti, je »Marseljeza«. Film so posneli pred drugo svetovno vojno in kaže francoske revolucionarje ob nastanku francoske republikanske oblikovne obdelave, moremo ugotoviti, da nam v nasprotju z »Otroci paradiža« film »Marseljeza« tudi po vsebinski strani mnogo pove: govori nam o tisočih francoskih revolucionarjih, ki so šli v boj proti fevdalni gospodi, pokaže nam močeno silo upora in vso propalost dotedanje vladajoče družbe s kraljevim dvorom na čelu.

Prizor iz filma »Pesnikova mladost«

pravi, da se sproti seznanjamo z najvažnejšimi in najprezentativnejšimi proizvodi filmskih produkcij sveta.

V enem izmed zadnjih Poročevalskih sestavkov sem podrobneje razčlenil pomembni sovjetski film »Trinajstoročje«. Danes naj na kratko obravnavam uvodna nastetna filma razen pomembnega dela režiserja Eisensteina, ga velja osvetliti v samostojnem sestavku.

»Otroci paradiža« ali z originalnim naslovom »Les enfants du Paradis«, je film francoske produkcije, ki ga je režiral eden izmed najbolj znanih francoskih režiserjev Marcel Carné. Zgodba obravnava življenjsko usodo zadnjega izmed igralcev-gluhačev, igralcev, ki so igrali brez besed, Jeana Baptista Debureaua. Slavniti glumač je živel v prvi polovici minulega stoletja in dosegel s svojimi pantomimi, ki jih je sam sestavljal in prikazoval v svojem gledališču v Parizu, izreden uspeh. Bolj kot njegov umetniški uspeh pa preveča filmsko zgodbo njegovega življenjskega tragičnega, ki je v večnem nemirnem iskanju, v nesrečni ljubezni. Jean Baptiste Debureau je zgodovinska osebnost, o njem je napisanih vrsta povesti in pesmi. Na Češkem je izšel leta 1940, roman o njem pod naslovom »Največji z Pierotom«. Filmska zgodba naniza okrog slavnega junaka vrsto ljudi, s katerimi se njegovo življenje prepleta, ob katerih zadeva, se z njimi ali proti njim bori, doživi svoj smoter, pa ga v istem hipu že spet izgubi in ne najde rešne poti.

Kaj nam more povedati taka filmska zgodba o poslednjem glumaču Debureauu, kakšno so prikazali Francozi? Pove nam, kaj je umetnost pantomime, zgodovinsko verno nam pokaže Montmartre v razdobju 1830—1840 in prikazuje nam vrsto čudovitih človeških likov, ki so psihološko do dna premišljeni in utemeljeni. Vsebinska stran zgodbe pa je zavoljo načina, v katerem je snov obravnaval Marcel Carné, za nas prazna, ker ne vodi k ničemu, kvečjemu v življenjski pesimizem. Zdi se, da so vse osebe, ki v filmu nastopajo, lutke, da so vsi ljudje glumači, ki jih vodi skozi življenje nekakšna nevidna roka usode. Nikjer ni izrazite volje ali odločnega stremeljenja k nekemu cilju, vse se med seboj prepleta v brezizhodno zmedo zla in dobrega obnemem.

Film »Otroci paradiža« nam tedaj po svoji vsebinski strani ne more mnogo povedati. Delo pa je znamenito zavoljo svoje formalne obdelave. Popolno obvladovanje filmske tehnike je omogočilo slavnemu režiserju Carnému, da je pesimistično zgodbo obdelal z neverjetnim občutjem za dobo, v kateri se dogaja, z najsutilnejšimi psihološkimi odtoki, skratka, v obliki, ki je najvišji izraz sodobne kapitalistične francoske kulture. Iz teh razlogov sodi film »Les enfants du Paradis« med najboljše filme povojne kapitalistične proizvodnje in mu verjetno ne moremo postaviti

Francoski film »Gospod Hektor«, v katerem igra glavno vlogo znani komik Fernandel, je nepomembna burka tipičnega francoskega humorja, ki nam niti ne pove mnogo, niti se ji ne moremo od srca nasmejati.

Izmed uvodoma naštetih sovjetskih filmov posebej opozarjamo na čudovito delo »Lenin filma«, na »Puškinovo mladost«. Zgodba obravnava življenje velikega ruskega pesnika Puškina v njegovih študentskih, licejskih letih, od 1811 do 1817. Prikazan je njegov izraziti značaj, ki se kreše v nasprotju z reakcionarnimi pobožnjaškimi soloci in v njegovih prijateljskih odnosih do naprednih tovaršev, s katerimi se Puškin družil ob mladostnem pesniškem ustvarjanju. Njegov odpor do reakcionarnih učiteljev, njegova mladostna ljubezen, njegov izreden uspeh pred velikim pesnikom Deržavinom so v filmu prikazani čudovito nazorno in življenjsko prepričljivo. Ob filmski zgodbi »Pesnikova mladost« čutimo velikega pesnika, kakršnega poznamo pozneje po njegovem delu in po njegovih življenjskih spominih. Film pa je mnogo več kot dovršeno oblikovana zgodba o pesnikovem življenju. Ob mladostni Puškinovi usodi nam prikaže tedanje zgodovinsko razdobje pod ostro sociološko kritiko. Razumemo, da je Puškin ustvarjal predvsem iz svojega kritičnega opazovanja odnosa do tedanje reakcionarne carske sredine, s katero je prišel v spopad že v svoji mladosti.

Film o Puškinovi mladosti je dovršena filmska umetnina, ki nam v nasprotju z omenjenimi filmi ne podaja le vsebinsko pomembne zgodbe v dovršeni obliki, ampak nam jo pokaže takšno in tako, da moremo razumeti velikega pesnika in dobo, v kateri je živel, iz česar moremo spoznati pravo pot, ki naj jo hodimo v našem času.

Poleg sovjetskih filmov »Trinajstoročje« in »Pesnikova mladost« si velja ogledati film, ki obravnava zgodbo iz časa prve ruske revolucije 1905. leta, »Beli se osamljeno jadro«. Film je izdelal leta 1937. Sojuzdetfilm in pokaže poleg prvih odločnih ruskih revolucionarjev dva mlada, poživljavna dečka, Petjo in Gavrika, ki pri vstaji pomagata. Film je med najboljšimi mladinskimi filmi svetovne filmske proizvodnje.

Sovjetska filmska zgodba »Traktoriste« riše življenje v kolhozu. Vesela komedija govori o junakih dela na sovjetski vasi nekeje med prostranosti ukrajinskih polji, o kmetih ljudeh, ki ob trdem delu doživljajo svoja razočaranja in svojo srečo, ki se ob delovnem zagonu ude lepše in boljše živeti.

Naštetih filmi, ki jih v teh dneh predvajamo v naših kinematografih ali ki jih bomo v kratkem predvajali, sodijo razen filma »Gospod Hektor« med najboljše stvaritve svetovne filmske proizvodnje in jih je vredno videti.

Žal mu je umetniški razvoj ovirala živčna bolezen. Dasi je domovina njegovo delo cenila, je Gangl vendarle prebil večino svojega življenja v tujini ter prav zato tudi ni mogel ustvariti prave domače kiparske tradicije.

Koledar in letopis Gradiščanskih Hrvatov

Po dolgi dobi nacional-socialističnega zatiranja narodne hrvatske kulture se je na Gradiščanskem spet nekoliko poživela kulturna dejavnost. Tako je Hrvatsko kulturno društvo v Gradišču pred kratkim izdalo ilustriran koledar in letopis za leto 1947. (Gradišče, Kalendar i letopis Hrvatskog kulturnog društva u Gradišču, Neusiedel am See, Burgenland). Koledar, ki obsega 183 strani in je pisan v živem hrvatskem dialektu, je uredil Ignac Horvat.

Cepnav pogrešamo med natisnjenim gradivom demokratičnemu razvoju ustrežajoče sestavke, informativne članke o borbi hrvatskega in ostalih slovanskih narodov za svobodo, iz nekaterih člankov vendar spoznamo zdravo silo navezanosti na hrvatsko narodno kulturo in jezik. Kratak oris 25-letnega življenja Gradiščanskih Hrvatov v Avstriji je prispeval urednik Ignac Horvat, ki je v svojem članku »25 let v Avstriji« naznačil tudi cilj borbe Gradiščanskih Hrvatov v sedanosti. Ta pravi dobesedno: »Mi se borimo za narodno i kulturno jedinstvo vseh Gradiščanskih Hrvatov, okraj i okraj (v Madžarski) granic. Mi tražimo, da s našimi kulturnimi ustanovami sami redimo i upravljamo, to jest: tražimo kulturnu autonomiju.«

V koledarju, ki je edina — po osvoboditvi Avstrije — izdana posvetna publikacija na Gradiščanskem Hrvatskem, postavlja urednik za program kulturnega in splošno-narodnostnega delovanja: »Još moćniji narodni preporod«.

V času, ko se v svetu razpravlja in odločuje tudi o bodočnosti Gradiščanskih Hrvatov, je izdaja omenjenega koledarja čepnav neodločen, vendar razveseljen korak k živahniji kulturni dejavnosti hrvatskega Gradišča.

25-letnica dela Marice Brumen-Lubejeve

V četrtek 10. aprila je praznovala članica Opere v Mariboru Marica Brumen-Lubejeva 25-letnico svojega umetniškega dela. Po rodu Korošica je že v prvi svetovni vojni prišla v Maribor, kjer je leta 1921 stopila v Slovensko narodno gledališče. Učevala je je sprva v zboru, potem kot solista, leta 1928. je odšla v Beograd, od tu v Zagreb in spet v Maribor, kamor se je vrnila tudi po osvoboditvi.

Ta večer je pela naslovno vlogo v Puccinijevi operi Madame Butterfly, ki ji je dirigiral Anton Neffat. Pred pričetkom predstave je priredilo gledališče umetniškajno proslavo, na kateri so govorili člani Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru, kot zastopnika Slov. nar. gledališča iz Ljubljane tud. Danilova, zastopnica iz Zagreba in še zastopnik mariborskega občinstva. Med pozdravnimi brzojavkami iz vse države je bila tudi čestitka Otona Župančiča.

Druga številka »Slovanskega bratstva«

Pred kratkim je izšla druga številka revije »Slovansko bratstvo«, ki jo izdaja Slovenski komite Jugoslavije in ureja Marjan Jurkovič. Februarska številka prinaša uvodnik o dnevu Sovjetske Armade, Sinisa Stanković piše o ustavih jugoslovanskih ljudskih republik, Pavle Aleksić o znani poljske demokracije, Jože Brilej o mirovni pogodbi z Avstrijo in 200.000 Jugoslovanih, Božidar Maslarić o ljudski republiki Bolgariji, dr. Boris Priklil pa o rezultatih prvega leta četrte sovjetske petletke.

Bogat je pregled, ki prinaša beležke o Slovanskem kongresu v Ameriki, o štirih velikih datumih naše književnosti v leto 1947. (stoletnica izida Njegoševoga »Gorskoga venca«, Vukovega prevoda »Nove zvezde«, Daničičeve »Vojne za srbski jezik« in »Pisnic« Branka Radičevića), o nagradah književnikom in umetnikom v Jugoslaviji, o 110 letnici smrti A. S. Puškina v jugoslovanskem tisku, o 90 letnici smrti M. I. Glinke, poročilo o ustanovitvi društva Jugoslavija-Bolgarija, o delu Društva za kulturno sodelovanje Jugoslavije s ZSSR, o Dubravki Dujšinu in o Vasi Stajiću. Beležke govore o Puškini in Slovanih, o predavanju češkoslovanskega ambasadorja ZSSR prof. Horaka o dramski književnosti slovanskih narodov, o novih izdajah poljskih pisateljev v Sovjetski zvezi, o novih poljskih dramskih delih v ZSSR, o Jaroslavu Hašku, o zamenjavi pedagoške literature med slovanskimi deželami, o darovih jugoslovanskih gledalcev sovjetskemu gledališču, o Birjukovi »Jugoslovanski suiti«, o javnih predavanjih v Moskvi o slovanskih narodih in kaj poročajo ukrajinski časopisi o Jugoslaviji. Drugi številki je priložena tudi obširna slovanska bibliografija.

Študija o A. P. Čehovu

Kot novi zvezek knjižnice »Mojsiri in vzorniki« je izdal Slovenski knjižni zavod slovesten portret V. Ermlowa »Anton Pavlovič Čehov«. Spis priznava sovjetskega kritika je zanimiv in pomemben predvsem kot primer literarno kritičnega, estetskega in moralnega vrednotenja slovenskih stvaritev, kot teoretična osvetlitev mnogih vprašanj, s katerimi je združeno delo velikega mojstra ruske novele Čehova. Tako razglablja pisec o umetniku in njegovi osebi v odnosu Čehova do stvarnosti, o problemu »neopazne« lepote, o pomenu Čehovlje satire in njegove umetniške metode za sodobno slovo. Kaže nam Čehova kot pesnika ruske zemlje, primerja ga z Gogoljem, označuje njegovo kritiko junakov in se zaustavlja obseirne pri dramaturških vprašanjih »Čehovskega vrtca«. Spis bo s pridom prebrala zlasti srednješolska mladina, ki se uči teorije literature, prav tako pa je priporočljiv vsem prijateljem ruskega slovstva, posebej še del A. P. Čehova.

Popravek

V večerjšnji članek dr. Bratka Krefta o Aleksandru N. Afinogenovu sta se v 3. koloni vrnila dve neljubji pomoti. V 10. vrstici 3. kolone od spodaj se mora namesto bumaizma pravilno glasi bumaizma in v 3. vrstici 3. kolone od spodaj namesto boma bomba.

Dva primera nepravilnih odnosov do izvajanja finančnega plana

Leto 1947. pomeni leto sistematičnega uveljavljanja plana v vse panoge gospodarstva in uprave. Del splošnega načrta je tudi finančni plan, načrt za mobilizacijo potrebnih denarnih sredstev. Od tega, ali bo ta načrt realiziran v celoti, zavisli, ali bomo lahko nabavili vse potrebne stroje za obnovo in dvig naše industrije, ali bomo lahko sezidali vse predvidene tovarne, zgradili železnice, ceste, ali bomo lahko ustanovili vse zamišljene socialne, zdravstvene, prosvetne ustanove, skratka, ali bomo lahko popolnoma uresničili naš splošni državni načrt. Predvojni državni aparat je zahteval v primeri z davčno močjo od ljudstva nesorazmerno veliko, denar pa se je trošil v glavnem za drag in neokretne državni aparat, za protiljudske namene ter celo za podpiranje mednarodne reakcije.

Naša nova ljudska država je sprejela vse osnove gospodarskega življenja. Državni proračun, finančni plan države ni več sredstvo za golo vzdrževanje administracije, po katerem se mobilizirajo in trošijo denarna sredstva, potrebna za izvedbo celotnega državnega plana.

Odnos do izvedbe finančnega načrta mora biti pri vsaki ustanovi, pri vsakem posamezniku bistveno drugačen, kakor je bil nekdo odnos do državnega proračuna. Ne sme se več izvajati praksa stare kapitalistične Jugoslavije, ko je vse breme proračuna ležalo na delovnem ljudstvu in sta kmeti in delavec videla v državnem aparatu samo izkoriščevalca, češ: »Garamo, pritrjujemo si od uš, porajamo vse, kar je možno prodati, a kljub temu ne moremo plačati davkov; od države pa ne prejmemo ničesar, kakor samo opominje ter grožnje v ru-bežnjici.« V novi državi se pobiranje davkov ravna po geslu: Kdor več prejme, naj več da. Od vsakega posameznika, od vsake ustanove zavisli, ali bomo to geslo uresničevali. Kakor je na eni strani potrebna najstrožja slednja v administraciji, tako je na drugi potrebno, da uresničimo načrt državnih dohodkov v celoti in tako, da ne bodo prispevale samo široke množice delovnega ljudstva, temveč tudi podjetja, zasebna ali državna, obrtniki, trgovci, bogati kmetje, skratka vsi, ki lahko in ki morajo prispevati k dohodkom države.

Kljub vsem zakonom, odredbam, navodilom ter akciji množičnih organizacij pa še vedno opazamo, da se izpolnitev načrta dohodkov ne jemlje dovolj resno, da se zaustavlja tam, kjer je davčna moč največja. Dočim delavci in nameščenci ter osnovne množice podeželskega prebivalstva v redu zadoščajo davčnim predpisom, poskušajo razna podjetja, obrtniki, bogati kmetje na vse načine, da bi se izognili prispevanju. Dejstvo je tudi, da imajo oni, ki najbolj neradi prispevajo skupnosti, največjo besedo pri kritiziranju raznih pogršk ter pri ugotavljanju, da še ni vsega na razpolago.

Žal so tudi še razne državne ustanove, kjer se organizacija pobiranja dohodkov ne jemlje dovolj resno. So podjetja, tudi državna, ki stoje na kratkovidnem stališču čim bolj neomejenega razpolaganja s svojimi dohodki in ki se ne zavedajo, da od uspeha celote zavisli tudi položaj njihovega podjetja ter višina realne meze in blagostanja njih delavstva in uslužbencev. Naj navedemo samo dva primera nepravilnih odnosov do izvajanja finančnega načrta:

Primer podjetja, ki je z nepravilnim knjiženjem skušalo ustvariti videz poslovne izgube: Podjetje »Bohemija« (premogovnik Pečovnik) pri Celju, je prijavilo poslovno izgubo v znesku 1/25 prometa. Pri pregledu knjig pa so kontrolni organi ministrstva za finance ugotovili popolnoma drugo sliko. Iz izgube je nastal dobiček. Podjetje prvič ni izkazalo vsega izkupička za premož kot dohodek, ampak je znaten del izkupička rezerviral med upniki. Drugič ni vneslo med aktivna raznih izvršenih oziroma nabavljenih investicij. Tretjič je izplačilo delavcem in nameščencem oboščne doklade, izplačila pa je knjižilo med stroške, namesto da bi s tem obremenilo Zavod za socialno zavarovanje ter zahtevalo od njega povračilo. Skupaj z raznimi drugimi nepravilnimi knjiženji je bila celotna njihova vsota tako velika, da je po popravil knjig preostala ugotovljena davčna osnova v višini 1/12 letnega prometa. Po izvršeni kontroli bo podjetje, namesto da bi bilo v breme skupnosti, lahko plačalo državi davek.

V vseh takih primerih bo ljudska oblast ugotovila, zakaj je bila podana nepravilna prijava ter bo krivice primerno kaznovala. Geslo starega privatno-kapitalističnega nerada »Samo da smo mi na varnem, potem pa lahko pride vesoljni potop,« se ne sme več veljati v novi državi. Stvar sindikalnih organizacij, ki imajo pravico in dolžnost vpogleda v obratni obračunski list svojega podjetja, je, da pride vsem takim mahinacijam na sled ter obvesti o njih državne organe.

Drugi primer: Primer nedovoljne skrbi za realizacijo državnih dohodkov od strani državnega urada je bil odkrit pri okrajnem ljudskem odboru Trbovlje. Kontrola je našla v zvezi z odmero dohodnine za leto 1945, naslednje pomanjkljivosti:

Medtem ko je odmera dohodnine za kmete in pravne osebe dovršena, je za obvezance IV. skupine izdelanih komaj 1/10 predlogov. Razen za gostilničarje niso bili zbrani skoraj nobeni podatki. Niso še naloženi zapisniki za davčne komisije. Ni nikake evidence o davčnih zavezancih, saj se niti ne da ugotoviti, koliko zavezan-

cev IV. skupine ima ves okraj. Kako slabo je bilo delo organizirano, se vidi iz tega, da je finančni odsek individualno pozival k vložitvi prijav take zavezanosti, ki so že v juliju 1946 vložili prijave, ki pa so obležale na njihovih krajevni ljudskih odborih. Ko so se zavezanci KLO Gabersko pritožili nad takim postopkom, je ta krajevni ljudski odbor šele 10. marca 1947 poslal prijave, ki so ležale pri njem od meseca julija 1946 dalje. Tu zadene krivda dotični krajevni ljudski odbor, zadene pa tudi finančni odsek, ker ni imel evidence, kateri krajevni ljudski odbori so prijave oddali in kateri tega niso storili.

Pri oceni dohodkov kmetov je bila ekspeditivnost poslovanja otežkočena tudi s tem, da se nekateri člani davčne komisije celo na ponovne pozive niso odzvali in niso prihajali k zasedanju. Primer: člani iz KLO Marno. Na ta način je morala poslovati davčna komisija brez njih.

Ponavljamo, da ne bomo nikakor dopustili, da bi analogno kakor v sta-

ri Jugoslaviji uradniki in delavci plačevali več davkov kakor vsa zasebna trgovina, industrija in obrt skupaj, čeprav je davčna moč tisočev zaostajala za davčno močjo enega samega veletrgovca ali industrije. Z uvedbo enotnega knjigovodstva je tudi pri podjetjih možno točno ugotoviti davčno osnovo, pri ostalih zavezancih pa moramo vložiti toliko več dela in prizadevanosti posameznikov, masovnih organizacij in ljudskih odborov, da bodo tudi oni sorazmerno s svojo davčno močjo prispevali k dohodkom nove ljudske države.

Naloga ljudskih odborov je v prvi vrsti, da delo tako organizirajo, da bo pravočasno in pravilno izvedeno ter da k sodelovanju pritegnejo množične organizacije. Te pa morajo delo upravnih organov budno kontrolirati, obveščati ljudski odbor, ali če to ne pomaga državne kontrolne organe o vseh pomanjkljivostih. Le z vztrajnim delom ter s čulom odgovornosti vsakega posameznika napravimo skupnosti bomo lahko izvršili in presegli finančni plan, denarni odraz splošnega državnega plana, da bodo tudi vsi posamezniki prispevali sorazmerno s svojo davčno močjo.

Le pravilna setev in nega sladkorne pese jamči za dober pridelek

Tisoč pet sto kmetovalcev v Prekmurju seje te dni sladkorno peso. Sejalji jo bodo kmetje v vsem Pomurju in Podravju. Sejalji jo bodo po njih v mariborski in celjski okolici, na Kranjskem. Malo pozno se je sicer začela akcija za setev sladkorne pese v Sloveniji, tako da mnogi kmetovalci niso mogli zemlje že jeseni pripraviti. Vendar prepozno še ni.

Zemlja, ki najbolj ustreza sladkorni pesi, mora biti globoka, humozna, srednje težka. Pesčne zemlje so manj prikladne za gojitev sladkorne pese. Pravilna priprava zemlje zahteva gnojenje s hlevskim gnojem že jeseni. Takrat tudi preorjemo zemljo 20 do 30 cm globoko. Preko zime ostane zemlja v surovi brazdi, neporabljena. Spomladi jo samo pobramo in povaljamo, če je preveč rahla.

Kmetovalci, ki zemlje niso tako pripravili že jeseni, jo preorjajo in pognoje zdaj spomladi. Zemlja naj bo združljena in gnoj zrel. Hlevski gnoj dobro nadomešča tudi mešanec (kompst). Po oranju zemljo pobramo, z brano čim bolj združimo.

Sladkorna pesa zahteva poleg hlevskega gnoja tudi umetna gnojila. Poleg 400 kg hlevskega gnoja na hektar gnojimo še s 150 kg apnenega dušika, 200 kg superfosfata in 100 kg kalijeve soli. Apneni dušik trosimo 14 dni pred setvijo, kalijevo sol in superfosfat pa lahko pomešamo in trosimo tik pred setvijo. Gnojila takoj po trošenju zabramo. Namesto omenjenih umetnih gnojil z enakim uspehom trosimo pred setvijo nitrofosfat (500 kg na ha) in ga tudi takoj zabramo. Čim bolj je zemlja obdelana in pognojena, tem večji pridelek lahko pričakujemo.

Sladkorna pesa sejemo v vrste, široke po 40 do 50 cm. Sejemo s posebnim sejalkom za sladkorno peso, ki jih je Slovenija prejela 10. ali pa z navadnim sejalkom za žito, ki mu cevi namestimo na razdaljo 40—50 cm. Kjer nimamo ne enega ne drugega, sejemo s sejalkom za korožo, vendar zopet tako, da razdalja med vrstami ne bo znašala več kakor 50 cm. Na manjših površinah lahko sejemo tudi z roko. Tu si pomagamo s črtalom, ga ga porabljam tudi pri setvi korože, le da mu zobe namestimo na razdaljo 40—50 cm. Sejemo po 2—3 zrna skupaj, v razdalji 25 cm. Posejane vrste pokrijemo z zemljo, ki jo nato z motiko dobro pritismo k semenu. Ako sejemo s sejalkom, potrebujemo 20 kg semena na ha, pri setvi z roko pa manj (10—12 kg).

Sejemo v vlažno zemljo, vendar se ne sme priti pregloboko v zemljo. Zemljo takoj po setvi dobro povaljamo, da bo seme lažje in prej vzkajilo. Ker sladkorna pesa dobro prenaša pomladanski mraz, jo sejemo že v prvi polovici aprila, najkasneje do 25. aprila. Ako je pomlad zgodnja, lahko

sejemo že v začetku marca. Zgodnja setev daje vedno večji pridelek, ker rastlina bolje izkoristi zimsko vlago.

Ko je pesa že toliko vzkajla, da dobro razločimo vrste, začnemo s prvim okopavanjem. Okopavamo samo med vrstami, dočim plevel v samih vrstah olupemo z roko. Pri okopavanju se pomikamo nazaj, da ne pohlodimo zrahline zemlje. Okopavanje mora biti plitvo, le toliko, da z motiko prerežemo plevelu koreninice in zrahline zemlje.

Najvažnejše opravilo pri obdelovanju sladkorne pese je redčenje. Z redčenjem začnemo, kakor hitro je rastlina razvila prve štiri liste. Razdalja med posameznimi rastlinami v vrstah naj znaša 25 cm. Pri redčenju okopljemo peso tudi v vrstah. Na vsakem mestu pustimo le eno rastlino, in sicer tisto, ki se je najbolj razvila.

Dva do tri tedne po redčenju začnemo z glavnim okopavanjem. To okopavanje naj bo globoko, da zemljo čim bolj zrahline. Po glavnem okopavanju se začne sladkorna pesa bujno razvijati. Skodljivi je zdaj ne morejo več do živega, tako da pridelek poslednj ni več v nevarnosti.

Zdaj lahko pridelovalci pese v skladu s pogodbo kupijo 10 kg sladkorja po marsikateri ceni. Poverjeniki oziroma krajevni odbori naj pošljejo okrajnim odborom sezname pridelovalcev z oznako, koliko površine so že okopali. Na podlagi teh seznamov bo okrajnim ljudskim odborom nakazan sladkor.

Sladkorna pesa okopavamo trikrat. Priporočljivo pa je, da jo okopljemo po vsakem večjem nalivu, posebno pa po dežju, ki zemljo zblje. Okopljemo 6—7 cm globoko.

Sladkorni pesi ne smemo trgati listja, čeprav je še tako bujno. Brez listja pesa ne bi mogla nagraditi v svojem korenju potrebnih količin sladkorja.

Pridelovanje sladkorne pese je za kmetijstvo Slovenije velikega pomena. Podpira razvoj živinoreje, dviga intenzivno obdelovanje zemlje. Naša polja so močno zapleveljena, sladkorna pesa pa je rastlina, ki čisti polje od plevela. Predvidena je graditev tovarne za sladkor v Sloveniji, ako bomo pridelali dovolj sladkorne pese. Tako tovarna bi bila za kmetijstvo Slovenije velikega pomena.

Pridelovalci sladkorne pese prejmejo za vsakih 100 kg oddane pese po 2 kg sladkorja, s katerim svobodno in neomajno razpolagajo. Med našimi kmetovalci je mnogo zanimanja za to novo kulturo, ki jim jo narekuje setveni načrt za leto 1947. Z vsa vrnemo pripravljajo zemljo in tam, kjer so že dobili seme, opravljajo setev bodisi z novim, od tovarne poslanim sejalkom za sladkorno peso, bodisi s sejalkom za korožo ali tudi le z golo roko in z motiko.

Generalne in glavne direkcije zveznih gospodarskih podjetij

Zo januarja je bilo z uredbo zvezne vlade ustanovljenih 12 generalnih in glavnih direktij zvezne industrije, ki so prevzele posle prejšnjih glavnih in zveznih industrijskih uprav kot operativna uprava vodstva industrijskih podjetij splošnega državnega pomena. S tem je bil storjen pomemben korak za prilagoditev gospodarskih organizacijskih oblik novemu značaju našega gospodarstva, zlasti z ozirom na potrebo večje operativnosti, večje povezanosti s podjetji in večje gibčnosti. Tako smo dobili popolnejšo operativno organizacijo, iz katere so izločeni ostanki prejšnjega birokratičnega odnosa nasproti gospodarstvu.

Pri zveznem ministrstvu za industrijo so bile ustanovljene generalne direkcije zvezne kovinske industrije, cementne industrije, kemične industrije, steklarske industrije, industrije celuloze, lesovine in papirja, živilske industrije, tobačne industrije in električnega gospodarstva ter glavne direkcije zvezne industrije motorjev, električne industrije, tekstilne industrije ter industrije usnja in gumij.

Kmalu za tem so bile na enaki podlagi ustanovljene generalne in glavne direkcije pri zveznem ministrstvu za rudarstvo, in sicer generalne direkcije za premog, za črno metalurgijo za rudnike in topilnice barvitih kovin ter glavni direkciji za nekovinske rude ter za nafto in plin.

Pri ministrstvu za sunanjo trgovino

so bile ustanovljene tri generalne direkcije, in sicer za izvoz, za uvoz in za mednarodno prevoznitvo ter javna skladišča.

Ta dni je zvezna vlada izdala novo uredbo, s katero se pri zveznem ministrstvu za trgovino in prekrbo ustanovijo tri glavne direkcije, in sicer: glavna direkcija narodnih magazinov, glavna direkcija za trgovino naftne in naftnih derivatov in glavna direkcija za trgovino z avtomobili in sestavnimi deli. Prav tako je bila pri zveznem ministrstvu za trgovino in prekrbo s posebno uredbo ustanovljena Glavna uprava za turizem, in sicer ne samo kot operativno-upravno vodstvo turističnih in gostinskih podjetij splošnega državnega pomena, temveč tudi za splošno vodstvo vsega turizma.

Z drugo uredbo zvezne vlade je bila pri zveznem ministrstvu za pomorstvo ustanovljena generalna broderska direkcija kot operativno upravno vodstvo broderskih, brodersko-trgovskih in agenturških podjetij splošnega državnega pomena.

Z nadaljnjo uredbo je bila ustanovljena pri zveznem ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo glavna direkcija državnih kmetijskih posestev, splošnega državnega pomena, pri komiteju za radiooddajno službo pri zvezni vladi pa je bila ustanovljena glavna direkcija za radioindustrijo kot operativno-upravno vodstvo radioindustrijskih podjetij splošnega državnega pomena.

Z razstave v Narodni galeriji

Alojz Gangl — Portret pesnika Stritarja

Kipar Alojz Gangl se je kot sin ubožnih staršev rodil 1. 1859 v Metliki. Najprej se je učil po raznih podobarških delavnicah v domovini, nato pa pri Jakobu Gschliu v Graecu, kjer je obiskoval tudi večerno obrtno šolo. S podporo krajskega deželnega zbora je odšel 1885 na Dunaj, kjer je obiskoval najprej kot gost, nato pa kot

redni učence dunajske akademije in specialno šolo prof. Zumbuscha. Po obisku Italije se je vrnil v domovino, živel v Ljubljani in Novem mestu ter 1. 1894 postal učitelj na ljubljanski umetno-obrtni šoli. Zaradi živčne bolezni je stopil kmalu v pokoj, 1. 1910 pa ponovno poučuje na obrtni šoli v Splitu. Končno se je spet vrnil v Metliko, nato na Dunaj ter se nazadnje preselil v Prago, kjer je ostal do smrti leta 1935.

Umetniško je izoblikoval Gangla Dunaj, kjer je naglo napredoval ter vzbudil pozornost kritikov. Po svojem delu je med prvimi modernimi kiparji na Slovenskem, pravzaprav začetnik novega obdobja slovenskega kiparstva, ki doslej že od baroka sem ni imelo prave tradicije

NAGRADNI NATEČAJ
za konstrukcije sposobnih jadranskih letal domaće konstrukcije.

Nagradni natečaj za konstrukcije sposobnih jadranskih letal domaće konstrukcije se glede na številne prošnje tekmovalcev, ki zaradi kratkega roka niso mogli izdelati načrtov v določenem roku, podaljšuje do vključno 31. julija 1947. Vsi pozori, objavljeni ob priložnosti natečaja, ostanejo neizpremenjeni. Vse doslej vlozene načrte lahko avtorji pod geslom dvignijo in končne dostavijo najkasneje do 31. julija 1947. Republiški odbor za športno letalstvo Slovenije.

Republiški odbor za športno letalstvo Slovenije.

Mali oglasi

SLUŽBO IŠČEJO
SAMOSTOJNA KUJARICA išče službo v gostinstvu ali menzi. Gris Marija, Striška ulica 2. 8228-1

SLUŽBO DOBE

DVE DEKLETI, lahko tudi starejši sprejme za kmetičko in notranja dela Ogrič, Aleksandrova 7/II. 8134-2

TOVARNA USNJA v Šostanju zaposli 13 dobrih godbenikov: 4 za B klarinet, 1 za Es klarinet, 1 za B trombo, 1 za Es trombo, 1 za B kridlo, 1 glas, 1 za B kridlo, 1 glas, 2 za rog Es, 1 glas, 1 za B bas, 1 dobrega čeliste. Prednost imajo samci. Pojasnila daje godba tovarne. 7809-2

GOSPODINSKO POMOČNICO z znanjem kuhne, posteno in čisto, išče tri-dinastijsko družino Bielewicz, Bielewiczova cesta 50. 8147-2

DEKLE, staro nad 14 let, sprejemne k. dojenčcu za dopolnitev. — Dr. Svara, Jurčičev trg 3/II. 8150-2

ISČEM DOBRO KUJARICO, ki ima rada otroka. Oglasi se je med 14. in 15. uro pri Veljavi, Eslovaška c. 4b. 8149-2

DEKLE ZA KMEČKA DELA išče delo za Radeče-Planico. Več se poizve pri Kralju v Ljubljani, Pražakova ul. 8/III. 8167-2

DEKLE, ki ima veselje do dela v vrtni sprejemni, išče delo v hiši. Eslovaška c. 4b. 8149-2

GOSPODINSKO POMOČNICO za takoj k štirinajsturni rodbini išče dr. Novak, Gradišče 8a. 8165-2

MOTORJE

VSEH VRST
Stabilne, ladijske, avtomobilske (dele in priprave) Dieslove, na nafte, beninske, na sesalni, plin, traktorje, motokole, centrifugalne pumpe, elektromotore, generatorje, dinamo, črpalne, cirkularne, orodje in vse druge tehnične predmete, brez napak in v prodajajo na račun naših odjemalcev. — Kupujemo tudi dobre gume za avtomobile, motokole in bicikle, plašče in zračnice.

INŽENIER BLAZEK,
BEOGRAD, Zeleni venec br. 10.

GOSPODINSKO POMOČNICO, ki zna kuhati in je vajena ostalih hišnih del, sprejme Kunc, Knaflijeva 4. 8240-2

NATAKARICO sprejme Zadruga gostilna v Rajhenburgu. Ponudbe na naslov: Milada Zeter, Rajhenburg. 8231-2

KEMKO DEKLE, pridno, počestno, za hišna dela sprejme Sušnik, Ljubljana, Zaloška 21. 8234-2

DEKLE, vajeno kmetičkega dela in opravljanja živine, dobi službo takoj. Roš Stanka, gostilna, Hrašnik 35. 8237-2

GOSPODINSKA POMOČNICA dobi službo takoj. Ponudbe Roš Stanka, gostilna, Hrašnik 35. 8237-2

KOVINOSTRUGARJA IN PRECIZNEGA MEHANIKA išče. Nastop službe takoj ali s 1. majem. Ponudbe usno ali pisno upravi. Drž. deškega vzgajališča, Ljubljana, Zaloška c. 77. 8105-2

ZA SLOVENSKO DRUŽINO v Beogradu išče gospodinsko pomočnico. Plača 700 din mesečno. Ponudbe Tonči Jelenc, Gracac, p. Litija 63. 8243-2

ZASLUZER

NEMSKO KONVERZACIJO IN POUK nudim za zmeren honorar. Vprašati med 10. in 13. in med 4. in 7. uro popoldne pri Lavrenčiču, Novi trg 1/II. 7702-4

INSTRUKTORJA (co) iz matematike, išče za II. razred gimnazije. Naslov v oglasnem oddelku. 8225-4

IZ 8 mm PLOČEVINE izdelujem predmete po naročilu. Ponudbe oglasnemu oddelku pod »Izdelke«. 8219-4

PRODAM

PUH PERJE prodajamo. Trgovina, Jutljana, Franciškanška ulica št. 3, hotel »Sion«. 8215-2

PRODAM: 1 stroj za navijanje predv. 24 vretel, 10 avtomatov za nogavice 7 er in 20 er, 4 pomožne stroje (katel in render), 1 komplet instalacije za dokončanje roba z električnimi oblikami: transmisijo z ležaji, gonikami in motorji ter stah instalacijski pribor in inverter. Cena po procentni oblasti. Ponudbe ogl. odd. pod »3742«. 7841-5

LEP ŠPORTNI VOZIČEK prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8148-5

RAZNO POHIŠTO, stropno svetilko, nakit, moške polčevlje, razne lončnice, marmeladnice, umetniške razglednice, razne znamke, klobuke in druge prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8146-5

STAJNICE IN OTROSKE POSTELJE kupite najceneje pri pohištveni Krize, Trševa cesta 47b. 8130-5

20 CEBELNIH NOVIH PANJEV, moško kolo brez plaščev, pol spalnice in okrog 20.000 komadov stare zidne opake prodam. Maribor, Tržakova 88a, pri vodovodu. 8084-5

PEČEVNI RADIO prodam. Lepa oblika, 3 valovne dolžine, Bohoričeva 31. 8162-5

IŠČEMO

za takojšen nastop

STROJNEGA INŽENIRJA (po možnosti s prakso v rudniku), INŽENIRJA KEMJE, 2 dipl. STROJNA TEHNIKA, 3 DELOVODJE s strojno del. šolo,

izučene strugarje, strojne ključavničarje, kovače, železo-vezarje, orodne ključavničarje, kalice, varilce, avtomobilske, modelne inž. zale, skoblarje.

Ponudbe Upravi Zasavskih premogovnikov, Trbovlje.

GLOBOK OTROSKI VOZIČEK, dobro ohranjen, prodam. Vprašati Barbero, Maribor, Baska 3. 8082-5

KRATEK KONCERTNI KLAVIR, skoraj nov, volino, violo, gitaro in citre ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. 8158-5

VOLENO BLAGO za spomladanski plašč, predvolno, lepe midre barve, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. Ogl. med 10. in 16. uro vsak dan. 8157-5

ZIMSKO SUKINJO za visoko postavbo, popolnoma novo, prekrasno in elegantno moške nizke čevlje št. 45, poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8061-5

RADIO, štiricestni, skoraj nov, Blaupunkt, za ugodno ceno prodam. Ogl. med 13. ure naprej v Starovrtu ul. 27a/1. 8155-5

MIZO, MIZICO IN TRI STOLE prodam. Ogl. med 10. in 14. Naslov v oglasnem oddelku. 8152-5

RADIOAPARAT SUPER AG, štiricestni, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8151-5

CEVILJASKI SIVALNI STROJ SINGER, cilindri, dobro ohranjen, napredaj v smrti, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8153-5

DVA DALJNOGLEDA prodam. Frank, Obzarska ulica 24/II. 8217-5

ZBIRKO ZNAMK in več kompletnih serij prodam. Naslov v ogl. oddelku. 8170-5

DVE KUHNJSKI KREDENCI IN MIZO prodam. Naslov v ogl. oddelku. 8171-5

SIV SUKNJA, za 14-16 let starega dekca, prodam. Miklošičeva cesta št. 6 (foto). 8174-5

POLČEVJE s puho, dobro ohranjeno, prodam. Miklošičeva 6 (foto). 8175-5

SEMIT RYJAVE LETNE ČEVLJE šteje 35 prodam. Ogl. med 10. in 14. uro. 8215-5

ŠIKSA, Vodnikova 12, pritičje. 8178-5

ILUSTRIRANI KNJIGI, nemški, 786 str. c. prod. za 600 din. Zelenikar, Mar. j. n. trg. 8210-5

MOSKO ŠPORTNO KOLO z dobrimi gumami prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8211-5

PISALNI STROJ, velik, pisarniški, ameriški, prod. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12. 8212-5

AVTOPRIKOLICA za osebn. avto, z 2 gumama »Michelin« 3.5/19 in 1 rezervno, ugodno prodam. — Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12. 8213-5

GLOBOK OTROSKI VOZIČEK, predvolno, drap, in gospodinski hladilnik na led prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8214-5

CRNA SVILA in 2 bel kombinirani napravi na Celovški cesti 90/II. 8216-5

PRODAM: stenski in stolni gramofon, prod. Petnik Avgust, Strojice št. 47, Jezica-Ljubljana. 8224-5

PLETILNI STROJ, znamke »Ideal« št. 8, do 1/2 50 cm. prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8225-5

OTROSKO KOLO in lepo posteljo prodam. Naslov v ogl. oddelku. 8180-5

NARODNO NOSO in posamezne dele prodam. Ponudbe oglas. oddelku pod »Manjša ženska«. 8181-5

MOTORNKO KOLO znamke »Gillet-Her« sile 500 cm. prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8182-5

CEVILJARI, POZOR! Nekaj starih kopit prod. Savjice, Selenburgova 4. 8184-5

BLAGO, voleno, svetlo, za ženske obleke, prod. trg. Chik, Wolfova 3. 8249-5

PISALNI STROJ, pisarniški, dobro ohranjen, prod. ABC Ljubljana, Puharjeva ulica 3, tel. 55-42. 8250-5

PISALNI STROJ, pisarniški in prenosljiv, ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8252-5

KROJASKI SIVALNI STROJ »Grizner« prod. trgovina Jaks, Dunajska c. 8218-5

SIVALNI STROJ SINGER, pogrdljiv, malo rabljen, poceni prodam ali za menjam za žensko kolo. Čojzova ulica št. 1 — trgovina. 8220-5

ZELEZNO ZLOZLJIVO POSTELJO prodam. Naslov v ogl. oddelku. 8233-5

SAV smotan, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8235-5

RADIO, popolnoma nov, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8238-5

AVTO, Lancia 84, štiri vrata, 5 sedežev, 35 ks. dobro ohranjen, slabe gume, registriran za leto 1947, prod. Ivan Roth, Grška 70. 8241-5

POPOLNOMA NOV KAVČ prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8239-5

ZA SOBO večje in manjše omare, mizice in 2 stočke, navadno dvokirno, omaro, perzelske in razne druge predmete prod. ABC Ljubljana, Puharjeva ulica 3. 8251-5

NOVO STRUŽNICO, nekaj mizarškega orodja, skobeljnik, plug, neokovan voz, s pripadajočim železom, dve prvi kolezi za prevažanje hlodov iz gozda, prod. Savjice Ivan, posestnik, Gorenji Laga-vec 48. 8244-5

PLANELO IN BLAGO za moške srajce ali ženske športne bluze, prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 8223-5

ZUPIM

ZAPRAVLJIVČEK s sedeži tudi zadaj, s streho, odlično ohranjen, kupim. Ponudbe pod »Zapravljivec«, oglasnemu oddelku. 8135-6

MOTORNKO KOLO od 150-350 cm, nullo kupim. Ponudbe oglas. oddelku pod »Motor«. 8163-6

ZELESKO KOLO, popolnoma novo, ali tudi brez gum in stiro, kupim. Naslov oddati v oglas. oddelku pod »Kupim takoj«. 8154-6

TRODELNO OMARO kupim. — Ponudbe oglas. oddelku pod »Trodelna«. 8166-6

DOBRO LETNO OBLEKO za srednje postavo, ali blago s podlogo nullo kupim. Naslov pustiti v oglas. oddelku pod »Letno«. 8164-6

ZA CEMENT, katerega nullo potrebujem nekaj tcn, da al napravi protivrednost v mizarški izdelki ali kupi. Kozlarič, 816 Ljubljana, Gradska ul. 12. 7975-6

URO BUDILKO kupi. Konda Anton. Smartness cesta 6. 8172-6

NESTLE, otroško hrano kupim. — Ponudbe oglasnemu oddelku pod značko »Nestle«. 8179-6

NOVO GUMO 3.50 X 19, kupim ali za menjam za 4.00 X 18. — Zupanc, Nove Jare. 8179-6

OSEBNI AVTO: Fiat Topolino, Opel Olympia in druge znamke kupim. — Ponudbe oglas. oddelku pod »Ekonomske«. 8208-6

AVTOMOBILSKE GUME, dimenzije 7.50 X 20 in zračnice, zračnice za gume 10.50, kupim. Ponudbe oglas. oddelku pod »Avtomogume«. 8209-6

12 m INLETA dvojne širine in belo svilo za obleko kupi. Geršak Anica, Loke 275, Trbovlje. 8197-6

DOBRO LETNO BLAGO za moško obleko kupim. Ponudbe Langus Feliks, Mojstrana 89. 8206-6

SIVALNI STROJ, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe oglas. oddelku pod »Sivo«. 8201-6

ETAMIN ALI SVILO, bele ali svetlosive barve, kurd Kveder, Tržna 8/II. 8204-6

CRNE SVILE KUPI. Čopč Gilja, Koljeziška ul. 38. 8246-6

ZENSKO KOLO brez gum, prijavljeno, kupim. Naslov v oglas. oddelku. 8222-6

MOTORNKO KOLO, 250-350, lahko brez gum, dobro ohranjeno, kupim ali za menjam za 100 cm. Ponudbe ogl. odd. pod »Lahko«. 8232-6

STISKALNICO ZA UMETNO SATJE, kupim. Ponudbe ogl. odd. 8245-6

KNJIGE o okultizmu, kupim. Ponudbe ogl. oddelku pod »Knjige«. 8245-6

ZAMENJAM

KAMGARN — temno, jarko blago za žensko obleko, čista volna, zamenjam za svetlejšo poletno blago enake kvalitete. Naslov v ogl. oddelku. 8063-7

DVOSOBNO STANOVANJE na Dolenjskem, zamenjam za enosobno v Ljubljani, event. tudi oddam. Naslov pove oglas. oddelku. 8156-7

VEŠ GNOJA zamenjam za seno ali pram. Zložak 11. 8173-7

SINGERJEV KROJASKI SIVALNI STROJ zamenjam za srednje težko motorno kolo. Naslov v oglas. oddelku. 8199-7

MOSKO KOLO »Fuch«, ohranjeno, predvolno material, najraje brez gum, zamenjam za dobro žensko kolo. Ponudbe oglas. oddelku pod »Mosko«. 8221-7

NEPREMKNOSTI

VILO, eno do štiristanovansko v Ljubljani, kupim. Ponudbe oglas. oddelku pod »Vile«. 7999-8

POSESTVO, srednje veliko, na Gorenjskem, kupim ali vzamem v najem. Prevzamem tudi preužitkarja. Ivan Vodnik, Sv. Duh 34, pošta Škofja Loka. 8153-8

HISO, eno do tridružinsko, kjerkeli v bližini Ljubljane, tudi še nedograjeno, kupim. Naslov v ogl. oddelku. 8176-8

V NAJEM

PARCELO ODDAM V NAJEM na Studencu. Zglasi se je med 1. in 3. uro na naslov, ki ga pove ogl. oddelku. 8247-9

SOBE — STANOVANJA

DVOSOBNO STANOVANJE, moderno, večje v Ljubljani, zamenjam za enako v Mariboru. Ponudbe ogl. oddelku pod »Čisto stanovanje«. 8206-10

GARSONIERO išče samostojna, zelo čista in mirna tovaršnica. Naslov v ogl. oddelku. 8215-10

KOMFORTNO DVOSOBNO STANOVANJE v centru Maribora, zamenjam za 2 sobama v Ljubljani. Ponudbe oglas. oddelku pod »Sobno i.«. 8205-10

PRAZNO SOBO — GARSONIERO v centru išče geodet, ki je večji del na terenu. Naslov v ogl. oddelku. 8189-10

OPREMLJENO SOBO za takoj ali pozneje išče miren akademik v centru ali bližini tehnike. Postojilno ima. Ponudbe na oglasni oddelku pod značko »Podnajemnik«. 8183-10

RAZNO

PES, črn seter, je ušel. Najditelja prostim, da sporni svoj naslov ogl. odd. 8237-14

DENARNICO Z DVEMA POROČNIMA PRSTANOMA z datumom 7. I. 1937, sem izgubil 1. aprila. Najditelja prosim, da mi prstane vrne proti visoki nagradi. Naslov v oglas. oddelku. 8073-14

OSEBA, ki je 12. t. m. okrog 3 popoldne v trgovini Na-Ma, Wolfova ulica, vzela denarnico, v nji je bilo okrog 1000 din, potrdilo za dodatno karto ter srebrna verižica, naj takoj vrne vse na oglas. oddelku, ker je bila opazovana in je poznana, da se izogne državne kazni. 8146-14

KATERA DOBRA DRUŽINA bi vzela 9 mesecev staro deklco v oskrbo, lahko tudi za svojo? Ponudbe oglas. oddelku pod »Zdrava«. 8168-14

PROGLASAM ZA NEVELJAVNO štetniko, dikanlo in legitimacijo za kolo št. 5332948 ter nabavnico za delovno obleko. Pavlovič Ivan, Loke 365, Trbovlje. 8196-14

PROGLASAM ZA NEVELJAVNO izkaznico RAF na ime Zupancč Antonija, Celje, Zidanska 3. 8194-14

+

Na Cvetno nedeljo 1945 je bil ustreljen od okupatorja pod Poreznom na Primorskem naš dragi sin, brat in stric

Čizman Jože

Intendant Kosovelove brigade

Do prevoza počiva v skupnem grobu pod Poreznom.

V Tacnu, 15. aprila 1947.

Zalužci ostali: starši, brata, sestre in sorodniki

+

Strti v globoki žalosti na znanjamo prežalostno vest, da je preminul po kratki in težki bolezni moj ljubljani mož, oče, stari oče, brat, stric, svak in tast

Medved Franc

sođ. mojster in posestnik

Pogreb nepozabnega bo iz hiše žalosti, Tacen št. 29, v četrtek, 17. t. m. ob 16. uri pop. na farno pokopališče v šmartno pod šm. goro!

Tacen, 15. aprila 1947.

Manca, žena; Minka por. Kopic, Anica, Francka por. Zgalin in Tončka, hčerke; Jože, Ivan, brata; Marija, Ivana, sestre — in ostalo sorodstvo.

+

Strti v globoki žalosti na znanjamo prežalostno vest, da je preminul po kratki in težki bolezni moj ljubljani mož, oče, stari oče, brat, stric, svak in tast

Medved Franc

sođ. mojster in posestnik

Pogreb nepozabnega bo iz hiše žalosti, Tacen št. 29, v četrtek, 17. t. m. ob 16. uri pop. na farno pokopališče v šmartno pod šm. goro!

Tacen, 15. aprila 1947.

Manca, žena; Minka por. Kopic, Anica, Francka por. Zgalin in Tončka, hčerke; Jože, Ivan, brata; Marija, Ivana, sestre — in ostalo sorodstvo.

+

Strti v globoki žalosti na znanjamo prežalostno vest, da je preminul po kratki in težki bolezni moj ljubljani mož, oče, stari oče, brat, stric, svak in tast

Medved Franc

sođ. mojster in posestnik

Pogreb nepozabnega bo iz hiše žalosti, Tacen št. 29, v četrtek, 17. t. m. ob 16. uri pop. na farno pokopališče v šmartno pod šm. goro!

Tacen, 15. aprila 1947.

Manca, žena; Minka por. Kopic, Anica, Francka por. Zgalin in Tončka, hčerke; Jože, Ivan, brata; Marija, Ivana, sestre — in ostalo sorodstvo.

PROGLASAM ZA NEVELJAVNO

legitimacijo na ime Marija Eltrin, Zg. Hudinja št. 103. 8188-14

IZGUBILA SEM PRSTAN od Dekove, Drapšnik, Orlakove, kije do banke v Celju. Poštenj, najditelj naj proti nagradi vrne Angel Kocar, Celje, Zenska bolnica. 8191-14

SVARIMO PRED NAKUPOM

ukradene kromatone harmonike, znamke Organola Amati IV, črna barva, s kamenčki posuta. Klor. za vs. kije do banke v Celju. Poštenj, najditelj naj proti nagradi vrne Angel Kocar, Celje, Zenska bolnica. 8191-14

RAZGLASAM ZA NEVELJAVNO

osebno izkaznico na ime Polak Anton, Celje, Mariborska 63. 8193-14

ON ŠT. VIDA DO KRANJA Z MOTOR- NIM KOLOM sem izgubil med 4. in 5. uro črno denarnico z 12.000 din. Poštenega najditelja prosim, naj vrne proti nagradi na naslov: Sladek Jože, Smolenja vas tri Novem mestu. 8193-14

MED SLOV. BISTVICO IN MARIBOROM sem izgubil rezervni plašč (gumo z zračnico) z avtomobilu Fiat 1100. Najditelj naj sporni naslov ali pa odda proti nagradi Upravi drž. trg. podjetij »Vino« in »Sadje« v Ljubljani, Tržna št. 6. 8227-14

TRGOVSKO PODJETJE »SADJE«, Ljubljana, Doinčarjeva 4, pros. vse svoje odjemalce, da zanesljivo najkasneje do 30. aprila vrnejo svo embalažo, ki jim je bila posojena iz za katero so dali kavejo do 1. marca. Od 1. maja t. l. dalje bomo sprejemali samo embalažo, v kateri je bilo doberjavno blago po 1. marcu in samo za ono vračali kaveje. Starejše embalaže ne bomo sprejemali več in tudi ne vračali kaveje. 8229-14

PROGLASAM ZA NEVELJAVNO

osebno izkaznico A. A. 077.877 na ime Leo Zener, Rajhenburg. 8230-14

SPREJETA KUJARICA išče službo za 1. maj, najraje v župnišče ali na državno posestvo. Hrastovec Amalija, Krizovci pri Lautomeru. 8234-14

4 KLJUČE NA OEROČU sem izgubila 15. aprila glatrat od Kamniške preko Janšev, Parmove do kolodvor. Priljeni najditelj naj jih odda v mlekarni Režek ali v ogl. oddelku. 8248-14

+

V juniju 1944. je padel kot žrtve okupatorja

Žmavec Marijan

Njegovi zemski ostanki so prepeljani iz Zagreba v Maribor, kjer bo v sredo, 16. t. m. ob pol 17. uri pokopan na mestnem pokopališču na Po-brežju.

Maribor, 14. aprila 1947.

Družina ŽMAVEC

+

Vsem sorodnikom in znan- cem naznanjamo prežalostno vest, da nas je po težki in mučni bolezni v pregodnji mladosti zapustil naš srčno ljubljani možek, očka, sin, brat, svak in stricček

Vinko Matjašič

Nasoga ljubljene